¶ VVHITINTONI æditio cũ interpretamẽto Frãcisci nigri. Diomedes de accẽtu in pedestri oratione potiꝰ q̄ soluta obseruãda.

A Ccentꝰ ē acutꝰ, vel grauis, vel iflexe oratio
nis elatio vocis vł vertio vł inclinatio / aut iflexo sono regẽs ver
ba. Nã vt nulla vox sine vocali / ita sine accẽtu nulla est. & ē ac‑
cẽtus (vt quidam recte putauerunt) velut anima vocis. Accen‑
tus dictus ab accanẽdo / q̄ sit quasi quidam cuiusq3 syllabe cãtꝰ
apud grecos igitur prosodia dicitur. Accẽtus quidã fastigia vo
cauerũt / q̄ ꝑ capitibus lr̃arũ ponerẽtur alij tenores vel sonos
appellãt. nõnulli cacumina retinere maluerũt. Sũt vero tres. Acutus. grauis. &
(q̄ ex duobus factus est) circũflexus. Ex iis acutꝰ ĩ correptis sẽper / iterdũ ꝓdu
ctis syllabis versatur. Inflexus in iis q̄ producũtur. Grauis aũt per se nũq̄ cõsi
stere ĩ vllo verbo põt / sed ĩ his ĩ quibꝰ iflexꝰ est aut acutꝰ. Ceteras syllabas ob‑
tinet ĩ grecis itaq3 dictionibꝰ cũ acutꝰ tria loca teneat. vltimũ / penultimũ / & an
tepenultimũ. Circũflexus aũt cũ quolibet syllabarũ sit dictio nõ tenebit nisi pe‑
nultimũ locũ. Oĩs igitur pars orõnis hãc tõnẽ ꝓnũciationis retinet. Oĩs vox
monosyllaba alicꝰ signũ si breuis ē acuetur / vt mel. fel. & si positione lõga fuerit
acutũ scilz tenorẽ habebit / vt ars. pars. pix. nix. Si aũt lõga natura fuerit flec‑
tetur. vt lux. spes. flos. sol. mõs. fõs. lis. Oĩs vero dissyllaba priorẽ syllabã aut acu
it aut flectit. Acuit vł cũ breuis ē vtraq3. vt citus. latus. erat. vł cũ positiõe lõga
est vtraq3 / vt solers. vł alterutra positiõe lõga dũ ne natura lõga sit. vt põthus.
cohors. Si vero prior syllaba natura lõga / & sequẽs breuis fuerit flectẽt priorẽ / vt
luna. Roma. In trissyllabis aũt & tetrasyllabis / & deinceps scd̃a syllaba ab vltima
sp̄ obseruãda si hec sit natura lõga flectẽt. vt romanꝰ. cetegꝰ. marinꝰ. crispinus
amicꝰ. sabinꝰ. q̄rinꝰ. lectica. Si vero eadẽ positiõe lõga penultima positiõe fue‑
rit acuetur. vt catullꝰ. metellꝰ. marcellꝰ. Ita tñ si positiõe lõga nõ ex muta & liq̄
da fuerit / nõ mutabit accẽtũ / vt latebre. tenebre. & si nouissima natura lõga itẽq3
penultima positiõe lõga fuẽt. penultima tñ acuetur / nõ iflectetur sit natura. vt
Athene. Thebe. Cume. tabelle. fenestre Sin aũt media aut nouissima breuis sit /
prima seruabit acutũ tenorem. vt Sergiꝰ. manliꝰ. assia. fiscina. Si oẽs tres sylla‑
be lõge fuerit media acuetur / vt romani. legati. prores. ꝓnoia q̄ duplici modo de‑
clinãtur aut corripiũt aut ꝓducũt / vt illiꝰ ipsiꝰ. Sane greca verba grecis accẽti
bꝰ efferimꝰ si iisdẽ lr̃is enũciauerimꝰ ĩ latinis / neq3 acutꝰ accẽtꝰ ĩ vltima sylla
ba poni põt / nisi discretiõis causa vt ĩ aduerbio pone ĩ ꝓpositis dictionibꝰ vnus
accẽtꝰ ē nã minꝰ vna parte orõnis. vt malesanꝰ. Incerta sũt in peregrinis aũt
verbis & ĩ barbaris noĩbꝰ maxĩe ĩ interiectionibꝰ nulli certi sũt. In iis eni accẽ
tuũ lex certa esse non põt. quũ sit absurdũ a turbato tenoris / exigere tenoris cõ
nẽ. accẽtuũ legẽ vł distinguẽdi ratio / vł discernẽdi ãbiguitates / vł necessitas sepe
cõturbat. Inueniũt q̃dã noĩa omonyma verbis silia alia quoq3 aduerbijs / de q̃bꝰ
q̃d dici põt / nisi q̄ accẽtꝰ sit arbiter discernẽs vtriusq3 signi differẽtiã / sicut pa‑
rẽs a pareo / es. Participiũ priorẽ ꝓducit. vt ĩ Virgi. illo. Iãq3 ibat dicto parẽs.
Aliq̃n ē nomẽ signãs idẽ qd̃ pater. tũc priorẽ corripit. vt ĩ illo Virgi. Salue sãcte
parẽs. Idẽ itelligẽdũ est de ceteris partibus oratiõis. Q̃ia tñ huiusmodi facilis
ex metri constructura cõprehẽdũtur. Hec Diomedes de accẽtu.

¶ De accẽtu vsitatiore & apud recentiores magis obseruato.

A Ccentus tonus est per quem fit syllaba queq3
Cognita: quãdo acui debet, vel q̃n grauari.

[A]ccentus est tonus / sonꝰ / tenor / vel ꝓnũciatio vnde q̃uis syllaba cognoscitur / q̃n
[acu]i & eleuari / quando aũt grauari & deprimi debet.

Accentus triplex: fit acutus, vel grauis, inde
Eſt circũflexus: qui nunc fit rarus in vſus.

Accẽt9 ē triplex. grauis. acut9. ⁊ circũflex9. ſed apd recẽtiores rarior ē circũfle9

Syllaba cum tendit ſurſum eſt accentus acutus.
Eſt grauis accentus ſed ſyllaba preſſa deorſum.
Fit circũflexus grauis in prima: ſed in altum
Attollit mediam, poſtrema grauis recidit ꝗ

Acutus accẽtus ē: cũ ſyllaba ſurſũ tendit ⁊ eleuatur. vt pͥma hui9 dictionis dñs Grauis aũt accẽtus ē cũ ſyllaba deorſum deprimitur ⁊ grauatur/ vt patet in me dia ⁊ vltima illi9 dictionis dñs. Circũflexus vero eſt quũ pͥma deprimitur me dia eleuatur/ vltima aũt in grauẽ recidit vel depͥmitur vt in Romanus/ amare.

¶ Precepta generalia de accẽtu.

Accentu effertur monoſyllaba dictio acuto.
Sed diſſyllaba vox leuat exacuendo priorem,
Et grauat accentu depreſſo poſteriorem
Si polyſyilaba vox breuiauerit ante ſupremam,
Quæ preit hanc acues, ſint depreſſæ ꝗ ſequentes.
At polyſyllaba vox cui fit pœnultima longa,
Ipſam tunc acuit: poſtrema deinde grauabit.

¶ Generalia accẽt9 pcepta ſũt tria. Primo. oīs dictio monoſyllaba acuto accẽtu eſt proferenda. vt lux. eſt. ſũt. Deinde oīs dictio diſſyllaba acuto accẽtu priorē ſyl labam eleuat/ poſteriorē vero depreſſo accẽtu deorſum grauat. vt q̄ſtās. pater pa nis. felix. Poſtremo oīs dictio polyſyllaba habēs penul. breuē acuit antepenulti. depreſſis ſequẽtibus ſyllabis. vt audio. amauim9. leticia. Oīs dictio polyſyllaba habēs penul. lōgā/ acuit eandē/ depͣſſa poſtrema. vt laudarũt. amaret. ſacerdos. Dictio polyſyllaba habēs penul. longā/ ⁊ vltimā breuē ſecũdũ quoſdā ī penulti. circũflectitur/ vt in amare. romanus. ⁊ hmōi.

¶ Precepta ſpecialia de impedimentis veri accentus.

Accentum impediunt conſicio, queſtio, voces
Encleticę, æquiuocatio, necnon compoſitura

¶ Impeditur verus accentus quattuor modis. ſcilꝫ cõciſione. interrogatione. per voces encleticas/ p equiuocationē/ ⁊ cõpoſitionē.

Accentum vocis conſicio ſeruat eandem
Qualem ſeruaret ſi vox perfecta maneret.

¶ Cõciſio naturalē ⁊ verũ accẽtũ impedit/ Nã ſuper quãcũꝗ ſyllabã erat accen tus in dictione integra ſup eandē remanet in dictione cõciſa. Accidit aũt cõciſio ī dictionibus apocopatis/ vt benefac/ cui9 vltima acuitur vt penultima in ei9 inte gro beneface/ idē accidit in vocatiuis apocopatis/ quoꝝ nti corripiũtur ī ĩcep. vt Virgilius Virgili. Mercurius Mercuri/ ⁊ hmōi/ tales vocatiui acuũt penul timã quãuis breuē. Itē de cõciſis in as accidit. vt noſtras. veſtras. cuias. Arpinas Rauẽnas. quoꝝ nti olim in atis deſinebãt/ vt noſtratis. Idē etiã accidit (vt quidã ſentiũt) in ſyncopatis. ſed hoc in pedeſtri oratione poti9 accẽditur ⁊ niſi diſ ſyllabis tertie perſone cõtigit. vt fumat pro fumauit. Virg. Illã ⁊ omnis hu fumat neptunia Troia. In alijs enĩ ſyncopatis penultima eſt obſeruãda/ vt [illegible]

tatis precepta prius ostēdīt.

Finali verbo clausę quæ quęrit acutum
Vox dabit accentum: vt nonne vides quid ago

¶ Interrogatio impedit naturalē & verū accētū / finalē enī dictionē orationis interrogatiue acuit siue breuis siue lōga. vt in illo Virgiliano. Nōne fuit satius tristeis Amaryllidis iras? Atqꝫ superba pati fastidia? Nōne Menalcā? Terentius Hoccine est humanū factū? hoccine est officiū patris.

Encleticę voces postremam acui prę euntis
Vocis conficiunt, ipsę accentuqꝫ grauantur
Accentum seruant in compositis & eandem
Ast in corruptis, cum vocalis variatur
Hanc legem amittunt, sunt hiccine deniqꝫ testes.

Enclesis siue voces encletice natura[lē] accentū impediūt. Nā faciūt vltimā syllabā dictionis p̄cedē[nt]is acui q̄ grauari deberet / & ill[e] ipse grauātur / vt dixitqꝫ sermone? locutue? encletice voces sūt tres dūtaxat qꝫ pro &/ ne pro an / ve p vel. Eundem accētū i seruāt dictionib9 cōpositis q̄les sūt plerīqꝫ pleraqꝫ. q̄sqꝫ. vnusq̄sqꝫ. vterqꝫ vbiqꝫ. & hmōi / & in his nō sūt encletice voces / sed syllabice adiectiones. Ceterum in corruptis cōpositis hanc potestatē amittūt / vt in his. hiccine. isticcine. illiccine. vndiqꝫ. deniqꝫ. qđ quidē accidit ꝓpter corruptionē p̄cedētis vocalis. Nā hiccine cōponitur de hicce & ne / vnde si integra maneret / diceretur hiccene / sed euphonie causa e in i / mutatur. Sīliter vndiqꝫ cōponitur de vnde & qꝫ.

Encleticę voces iunctę fini rationis
Quæ quęrit: retinent accentum semper acutum.

¶ Encletice voces in fine orationis interrogatiue posite / nō grauātur sed acuto accētu efferūtur / vt ecquis hic est paterne?

Cum vox quæ encletica est: dicas & itaqꝫ & vtriqꝫ
Syllaba cum adiecta est harum tunc prima acuetur.

¶ Itaqꝫ & vtiqꝫ duplici accētu efferūtur. Qñ enim itaqꝫ sumitur p & ita / tūc qꝫ est vox encletica / & hec syllaba ta acuitur / & qꝫ grauatur. Sīliter vtiqꝫ quū sumitur pro & vt / hec syllaba ti acuitur & qꝫ grauatur. Sed aliqñ itaqꝫ sumitur p igitur & vtiqꝫ p certe & tūc qꝫ est syllabica adiectio / & acuuntur in p̄ma eorū syllaba.

Vt varium sensum dabit æquiuocatio vocis
Sic leuat accentum varie quandoqꝫ grauatqꝫ.

¶ Equiuocatio interdū mutat eiusdē syllabe accētum / vt in hac dictione caligo. nā qñ est nomē penultimā acuit / qñ vero verbū antepenultimā acuit. Sīliter in hac dictione decoro / as. qñ venit a decor penultimā acuit. quando a decus antepenultimā acuit. & idē de alijs in multis intelligēdū ē q̄ i quantitate syllabarū facile dinoscantur.

Accentu exacuunt primā coniuncta: vel inde
Vt sentit Priscus q̄qꝫ q̄qꝫ pœnultima longa est.

¶ Cōpositio aliqñ naturalē accētū impedit. Nā oīa cōposita ab hoc aduerbio inde (vt sentit Priscianus) antepenultimā habet acutā / lꝫ naturaliter (cū penultima sit lōga) ea potius acui deberet. Enitūtur quidā affirmare cōposita a qñ / intro / ge / sursū / & hmōi sīlia accētu ꝓnūciari debere hac insipida dūtaxat ratione se [mo]tes / videlꝫ ne hmōi dictiones videātur esse due partes / at q̄ delira est illa opinio. Nōne hmōi cōpositio accidit i alijs dictionibus? vt in describo. emigro. quo

igit̄ tōne acuerent aūp. pl9 ī illis suprainemoratis q̄ ī his. ceterū cū nullaauthoritate ꝓbata saltē/sua dicta ꝯfirmāt eoꝝ opinioni erronee haud assētiēdū cēseo.

Accentum seruant in compositis facit & fit.
Qualem seruabant dum simplicitate manebant
Compositum quando vocalem seruat eandem.

¶ Qm̄ huic verbo facio vł fio(vt Prisciano placuit)integris manētibꝰ aliud verbū īfinitū aū ea cōponitur nō solū sig̃tiones ⁊ cōiugationes integras ī eis seruamꝰ/sed etiā accētꝰ. vt calefacio. cis. cit. tepefacio. cis. cit. ⁊ hm̄ oī. In his enī ⁊ tertia ꝑsona penul. acuimꝰ q̄uis sit breues. Similiter calefio. fis. fit. tepefio. fis. fit. finales seruāt accētꝰ. In oībꝰ alijs cōpositis penultima syllaba ē obseruāda ⁊ secūdū generalia precepta eoꝝ accētus est moderādus.

Cum post me te se positum nobis quoq; vobis
Cum voce encletica naturā seruat eandem
Post sextos quis qui finalis cum sit acutus

¶ Hec prepō cū vbi postponitur ablatiuis hoꝝ pronoīm me/te/se/nobis/vobis cū encletica dictione eādē naturā retinet. Nā vltimā dictionis p̄cedētis acuit et ea ipsa grauatur/vt mecū/tecū/secū/vobiscū/nobiscū/acsi vnica esset dictio cū p̄noīe p̄cedēti. Ceterū qm̄ hec prepō cū postponitur ablr̄is huius noīs quis qui nō seruat hāc naturā/sed finalis acuitur ipsa/vt q̄cūq;/q̄cūq;/quacūq;/q̄buscūq; Author est Priscianꝰ li. xiiij. vbi de prepositionibꝰ meminit.

¶ Annotatio.

¶ Accedit etiā cuiusdā p̄ceptū satis ꝓbabile sit. necne? doctorū ꝑmitto iudicio/affirmās oēs grecas ⁊ barbaras dictiones ī ia terminatas/in penultima produci/ ⁊ acuto accētu proferri debere hmōi quasi versiculos adducit.

Barbaricis græcis semper producitur ia.
Est breuis in nostris vt controuersia verbis

¶ Et paulo post īfert. Itē quedam latina/vt rectoria/vicaria/abbathia/canthMaria ⁊ silia in penulti. p̄ducūt ⁊ acuto accētu ꝓferri debēt. At ipse hmōi vocabula nō latina immo barbara dicerē/nusq̄ enī apud ꝓbos authores reperiūt hmōi Inoleuit(nō dubiū) apud plerosq; hmōi vsus/si nō potiꝰ abusio est dicēda/vt obnixe cōtēdāt hmōi greca/⁊ barbara ī ia terminata quo authore(ac verius vt loquar) errore ducti/me latet/ī penul. accētu acuto ꝓferri debere. Ceterū veritati(vt mea fert opinio)magis cōsētaniū videretur oppositū. Nam probatoꝝ p̄ceptis ⁊ poetarū carminibꝰ satis cōpertū est/hmōi greca ⁊ barbara/nisi paucioribꝰ q̄ ī syllabarū quātitate explicuimꝰ exceptis/ī penul. corripi/hmō. ⁊ similiū erroꝝ causas probe dilucidat ꝑspicacissimꝰ ille Seneca. inter causas(inquit) malorum nroꝝ est/qd̄ ad exēplar viuimꝰ/nec ratione cōponimur/sed ꝯsuetudine mala abducimur. Quod si nulli facerēt/nolimus imitari/quū plures facere ceperit/quo frequētiꝰ q̄si honestius dicimꝰ. Causas etiā humani erroris asserit philosophꝰ metaphysice s̄dō p̄cipuas esse/ꝯsuetudinē/⁊ populi testimoniū. Roges fortassis quū vsus q̄si altera lex(vt vulgo dicitur)apd̄ plerosq; adeo ioleuit/vt huic ꝯtraire sit difficile/⁊ quasi laterē(vt ferūt)lauare qd̄ ipse hac ī re faciēdū cēseo dicā qd̄ alij docti sētiūt. Quos accētus admisit scrē eccl'ie dignitas/sicubi inter ecclesiasticos legas/aut canas/eosdē imitādos ⁊ obseruādos dignū duxeris. Nolit enī eccl'ie dignitas grāmatices p̄ceptis oīno se subijci. Ait enī diuus Gregoriꝰ plogomozaliū. Indignū vehemēter existimo paginā diuinā regulis grāmaticalibꝰ subdi. Ceterū inter eruditos sicubi vł legas vel disputes/vsui ne erroneo/an potius ꝓbatoꝝ authoritati innixi sit ꝓbabiliꝰ/tuo relinquo iudicio.

¶ Exempla authorū de ijs q̄ in ia efferūtur.

Bia. Iuuenalis. O libya disiunge boues dum tubera mittas.
Cia. Virgilius. Qui se Bebrycia veniens de gente ferebat.

	Ouidius	Ambraciam versusque vident sub imagine saxum.
Psi.	Horatius	Successit vetus his comedia non sine multa Laude.
Phia.	Virgilius	Eternũ sophie cõiunctum carmine nomen.
Gyia.	Ouidius	Venit adoratos elegyia nostra capillos.
Lia.	Virgilius	Et fluuium vinclis innaret Cholonia ruptis.
Chia.	Horatius	Inachia langues minus ac me.
Mia.		
Nia.	Virgilius	Prouehitur pelago vicina ceraunia iuxta.
Pia.	Horatius	Optat ephyppia bos piger/optat arare caballus.
Ria.	Virgilius	Est locus hesperiam graii cognomine dicunt.
Sia.	Iuuenalis	Occurris fronte obducta ceu Marsia victus.
Thia.	Propertius	Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis.

¶ Aelii Anthonii Nebrissensis de accẽtu grecarũ hebraicarũq; dictionũ cõtra Alexandrum.

Alexander dogmatistes.i.q sibiipsi & illis q modo in sua verba iurarũt pcepta quedã reliquis omnib9 inaudita pposuit/illud in pmis tradit qd cantãt laudant amãt/et quasi oraculũ quoddã Apollinis prese ferũt. Ois (inquiũt) barbara vox nõ declinata latine. accentũ super extremũ seruabit acutum. Credas ex eadẽ officina pdiisse/vnde alia huiuscemodi pcepta q sermonis latini reliquias fũdit9 euerterũt. Sed esto nescierit latine/qm sua etate res litteraria dormitabat/nunqd.i. nõne cum barbaris hoc est hebraicis dictionib9 pcepta dabat?oportuit hebreos cõsulere iis de rebus/quarum ignoratione tenebatur?sz qm in Gallia res gesta est/nõ erat illi copia hebrei cuiusdã pceptoris vnde illa disceret. quid reliquarũ nationũ asellos bipedes itane oportuit rationis habenas alteri pmittere/vt quacũq; duceret sequerẽtur. Neq; enĩ ea authoritate fuit Alexander qua Pithagoras/cui9 discipuli satis magnã reb9 dubiis pbationẽ afferre putabãtur/si ab illo se audisse dicerẽt vñ emphaticon apud illos erat ipse dixit. Cũ igitur illud sit simul oim grãmaticorum cõsensu receptũ/dictiones peregrinas nisi literaturã mutauerit cũ suo accẽtu/ad nos migrare oportere cõsulam9.iã nõ hebreos/quorũ gen9 iustissimo quodam dei iudicio/nõ tamẽ sine magna literarum iactura extinctum est/ sed vnumquẽpiam ex regeneratis nuper in xpo/vel mediocriter hebraice lingue peritũ et comperimus tertium quoq; verbũ apud illos/etiã ex iis q latinã declinationẽ admittere nõ possũt/accẽtu acuto in penul. atq; etiã nõnũq; in tertia a fine pferri debere. Itaq; quũ dicim9 Abel accẽtu i fine acuta nõ grece pferim9/qz apud illos i fine grauãtur/nõ latine/qz nullũ latinũ nomẽ nisi corruptũ vltimã acuit/nõ hebraice/qz illi primã accẽtu acuto pferũt. Igitur nullo harũ triũ linguarũ qb9 ecclesia vtitur/sz suo (hoc est ab ignorãtia) nato/accẽtu isti pnũciant quũ pferendum sit Abel accẽtu in prima. atq; pari ratione non dicimus accẽtu acuto in fine abisai/sz accẽtu acuto in penul. vt in his sequẽtibus/abimelec/bersabe/carnaim/celeth/cassen/esau/ezel/engadi/euphrata/gomer/iesabel/isboseth/nuphisboseth/lameth/mathusale/ramatha/thamnata/iared/ heber/iaphet/suza/ thamaraim/ephraim/berzellai/issai/medai/hedrai/vlai/sali/ eliezar/ phares/ zarã/sophrim/ & alia prope innumera que perperã ab ignaris huius lingue atq; rationis litterarie proferũtur. In tertia quoq; a fine cõplura ex hebreis nõ declinatis enũciãtur accẽtu acuto/vt ionathan osanna nabuchodonosor mahelelel. Atq; ex iis etiam q declinãtur/vt vrias/tobias/que in tertia a fine acuũtur.

¶ Dictiones hebraicas latine declinatas accentum habere latinum.

Ex superiori regula pseques illa est. oẽs dictiones hebraicas si latina declinatione inflectãtur/etiã accẽtu latini rationẽ sequi debere. Hec pceptio ab oib9 i communi grãmaticis recepta est atq; cõfessa. sed neq; diffitẽtur eã grãmatiste/qñquidẽ ipsi dicũt/si latine nõ declinãs accẽtũ habere acutũ i fine/igitur e diuerso si latine declinãtur latinũ accẽtũ habeãt oportet. At q hec pceptio latissime patet/idq; nõ modo in hebraicis dictionibus. sed in iis/q etiã in latinũ sermonem ex greco

venerũt. Sed de grecis in latinũ cõuersis mox de hebraicis/quã rationem apud nos obseruẽt pauca dicẽda sũt/atq; illud inprimis de quo iã pridẽ cũ oĩ barbaria digladiati sumꝰ. Nullũ videlicet barbarũ nomẽ posse inflecti/qđ terminationẽ declinabilẽ atq; accẽtũ latinũ nõ habeat. Atq; econtrario si declinẽtur accentũ quoq; habeant latinũ necesse sit. Cũ igitur Adam/Abraam/ꝙ huiõi neq; accẽtum sed neq; latinã terminationẽ habeant ꝗ declinari possit/nulla ratione inflecti latine possunt. qđ quidã ex nostris fecerũt atq; in obliquis Ade/Abrae/dicere non dubitarũt/sed ꝗ recte ipsi viderint. Priscianꝰ libro. v. de octo partibus i hec verba īcipit. Noĩa barbara indeclinabilia nõ solũ ĩ am/sed etiã in alias quoq; terminationes nulla latina vł greca declinatione sũt moderãda/nisi transferantur in aliquã formã declinabilẽ/qđ quidã historici fecerunt/vt Abraam(inquit)abrahamus/ami. Idem quoq; refert Flauius Josephus in primo hebraicarum antiquitatũ libro. Noĩa inquit propter scripture decorẽ greci ad delectationẽ legẽtium mutauerũt. Neq; enĩ ẽ gẽtis nrẽ(inquit)ꝙ huiõi formis vti/s; licz vnũ quẽ schema ꝙ finis noĩm sit vnꝰ/vltimas tñ noĩm syllabas aliter illi declinãt. Hoc itaq; apđ eos nõeus appellat. vt Abraã abraamꝰ ꝙ si hec forma in oĩ schemate custodit. Hec Josephi verba quẽadmodũ ꝙ Prisciani superiora manifeste ostẽdũt/sub illa terminatione nullo mõ posse declinari/cũ ꝙ nulla dictio latina nisi corruptum accẽtum hz in fine/tũ ꝙ ĩ am terminatum vnum est tantum apud latinos idq; indeclinabile nequã/qđ ipsum argumẽto est illa quoq; indeclinabilia esse. Qđ si terminationẽ habẽt declinabilẽ accẽtũ vero barbarũ/hoc est in fine acutũ nihilo plus declinari possũt/vt iuda/bala/dauid/ezras/israhel/Quod si vspiam declinata reperis puta/iude/bale/dauidis/ezre/israelis/tũ ipsos obliquos/tũ primam noĩm positionẽ accẽtu latino efferas oportet/vt bala/bale/ezras/ezre. accẽtu ĩ prima/sicut mensa/mense. lucas/luce. dauid accẽtu in prima dauidis ĩ eadẽ/ad proportionẽ bogud bogudis. qđ solũ nomẽ ex terminatis ĩ d/apđ latinos declinat. Israel quoq; accẽtu ĩ penultima sicut ꝙ michael. dicẽte valerio Flacco ĩ argonautica. hic ꝙ ode catꝰ flagranti crine Michael. Sed oĩa huiõi obliquos ideo producunt/ꝙ a grecis per e/lõgũ scribũtur. Quare si vspiã abrae/iude/abe/dauidis/ꝙ similia legis. necesse est latino accẽtu efferas. atq; in recto abraas/ebas/iudas/dauid accẽtu latino enũcies/aut nihil oĩo est totũ hoc negotiũ/quod grãmaticẽ appellamꝰ.

Noĩa hebraica ex greco traducta accentum latinum habere

Que vero noĩa ex hebreo sermone p grecũ/forma declinabili ĩ latinũ venere/si declinationẽ habẽt grecã/accẽtu quoq; greco moderanda sũt. Que si latina declinatiõe īflectũtur/accẽtꝰ quoq; latini regulã sequãtur oportet. Nã cũ latine lingue illud sit propriũ/vt dictiões integras in vltima syllaba nunꝗ acuat/aut circũflectat s; ĩ dictiõibꝰ dissyllabis primã/ĩ polysyllabis ꝗ penulti. habẽt lõgã/eãdẽ acuant/ꝗ vero breuẽ ĩ tertiã a fine transferat accẽtũ/greci suã quãdã rõnẽ sequẽtes ꝙ vltimas dictionum syllabas acuere vł circũflectere possunt ꝙ penultima existẽte lõga accẽtũ ĩ antepenultimã trãsferre. atq; ecõtrario/existẽte breui ĩ eadẽ accẽtũ collocare. Cũ itaq; noĩa in a/vel in as terminata ĩ/iota ante a/habẽtia ꝗ apđ illos breuis est ĩ penultimã proferãt accẽtu acuto. Latini ĩ antepenultimã trãsferũt propterea qđ(quẽadmodũ diximꝰ)latini sermonis regula nõ patitur/vt penulti. existẽte breui accẽtꝰ ĩ eadẽ collocetur. s; ĩ tertiã a fine accẽtꝰ transferatur. Itaq; nõ dicemꝰ cũ grecis. Abdias/die. penultima acuta/qm latine declinamꝰ/s; abdias/abdie. accẽtu ĩ ãtepenultimã trãslato. Cadit etiã accẽtꝰ ĩ ãtepenultima oĩm horũ sequentiũ. Azarias. Ezechias. Esaias. Hieremias. Jeconias. Josias. Machabarias. Ozias. Onias. zacharias. Barachias. Thobias. Vrias. tãetsi hec duo vltima etiã rõne hebraice literature accẽtũ habeãt ĩ antepenultima/quẽadmodũ ꝙ maria/quod nomẽ apud hebreos celebre doctissimus quisq; penultima breui posuit in carmine. Claudianꝰ. Preparat ꝙ marie pulchros/s; luce minores Eligit opatus. Sedulꝰ quoq; in pascali. Quis fuit ille nitor marie cũ xp̃s ab aluo Processit. Eadẽ quoq; ratio est noĩm grecorũ ĩ/iota ĩ penultima habẽtium ante a/finalem/vt sophia/philosophia. symphonia/pãthasia/chirurgia/melãcolia/categoria/visia. ꝙ ab ode ꝙ. cõposita/quod interpretatur cãtus/vt prosodia/tragedia/

comedia/psalmedia/melodia/ꝙ ab arche qđ est principatus/vt toparchia/monar-
chia/hyerarchia/tetrarchia/ꝙ a logos qđ est sermo/vt theologia/astrologia/tro
pologia/ethimologia/ꝙ a graphe scriptura. vt orthographia/chronographia/to
pographia. ꝙ a mache cheo. vt gigātomachia/naumachia. batrachomyomachia. ꝙ a
nomos quod est lex/vt astronomia/chironomia/antinomia. Que vero apud illos
per ei diphthongon ante a scribūtur in eadē hoc est penultima habent accentum.
Itaqꝫ hac ratione dicemus dulia/hyperdulia. Angaria non vt isti pferunt dulia ꝙ
hyperdulia/angaria ī tertia a fine/latria ꝙ idolatria/nō latria ꝙ idolatria in pe-
nultima. similiter perihermenia/pedia/mechia/accētu in penultima sunt enunci-
anda/eadē ratione xenodochium/orphanotrophium/ichthiotrophium ꝙ alia prope
innumera accētu in penultima proferri debent.

¶ De arte punctuandi.

¶ Punctus est sectio siue incisio/orationē distinguēs intellectū ꝙ spm lectoris ef
ficiēs. Puncti sūt nouē. s. suspensiuus/geminus pūctus/comma/colō/periodus/
interrogatiu9/exclamatiuus siue admiratiu9/semipūctus seue nectiu9/ꝫ parē-
thesis. ¶ Suspēsiu9 pūctus est simplex virgula q̄ solet quietis gratia poni/ante q̄
sens9 alicuius clausule haberi possit. vt mors.

¶ Geminus pūctus est quo vtimur/vbi clausula maiorē quandā quietem habet/
ꝙ tamē sensū imperfectū. vt mors/vltimus vite terminus.

¶ Cōma est pūctus planus in superiori parte linee posit9/vel inferiori cū virgu
la superi9 eleuata/vbi clausula videtur esse cōpleta ꝙ tñ est imperfecta. vt mors/vl
timus vite terminus/terribilis est his.

¶ Colon est pūctus planus/inferiori parte linee positus. quo vtimur vbi sensus
est pfectus/a toto tamē corpore abruptus. vt mors/vltim9 vite termin9/terribi
lis est his quorū cū vita omnia extinguuntur.

¶ Periodus est pūctus planus/qui ponitur in fine clausule/qñ nō mō pfect9 sē-
sus sed ipse sermo. vt qđ sequitur/q̄si de nouo inchoari videatur. ꝙ ponitur ī infe-
riori parte linee/virgula curua inferius circūflexa hoc modo/vt mors/vltimus
vite terminus/terribilis ē his quorꝫ cū vita oīa extinguūtur/nō his quorꝫ laus
emori nō pōt. ¶ Interrogatiu9 pūctus est q̄ īterrogationē sig̃t. ꝙ ponitur ī supe-
riori parte linee cū virgula eleuata. vt Hic pietatis honos/sic nos in sceptra re
ponis? ¶ Exclamatiu9 siue admiratiu9 est q̄ admirationē cū exclamatione sig̃t. ꝙ
ponitur ī superiori parte linee cū virgula eleuata sic. proh deū fidē? q̄d ē scumeli-a
sū hec nō est? adeon quenqꝫ infelicē? vt ego sum?

¶ Semipūctus siue nectiu9 est virgula q̄ in fine linee ponitur cū dictio impfe-
cta est cuius pars in sequētē lineā transit. ꝙ sic depingitur.

¶ Parēthesis est īterpositio siue inclusio vnius clausule intra aliā quasi ī medio
remota/sensus tamē pstat integer ꝙ perfectus/ꝙ duabus virgulis cōnexis(quasi
semicirculus(cōcludi solet/hoc modo. Eneas(Neqꝫ enī patrius cōsistere mētem
passus amor) rapidū ad naues premittit Achatem.

¶ De metris.

Est iūctura pedum numero finita modoqꝫ
Metrum vel carmē: veluti finit Diomedes.

¶ Metrū siue carmen(vt Diomedes diffinit)est iunctura numero modoqꝫ finita.
Vel metrū est cōpositio pedū ordine statuto decurrens modos/positiones/subla
tionesqꝫ cōseruās. Differt metrū a rithmo(vt idē asserit) ꝙ metrū certā q̄litate ac
nūero syllabarū tēporūqꝫ finitur/certisqꝫ pedib9 cōsistit ac clauditur. Rithmus
aūt tēporꝫ ac syllabarū pedūqꝫ cōgruētia in infinitū multiplicatur ac prosluit.

¶ De metri accidētibus.

Ista decem spectant ad metrum. pes, locus, ordo,
Cæsura, ac mensura, & depositura, figura.
Appellatio vel nomen, species, genus adde.

¶ Metro accidūt decē/pes/loc9/ordo/cesura/mēsura/depositio/nomē siue appel

ratio/figura/genus/& species.

¶Diffinitio pedis.

Pes metri est in quo vel sillaba vnia reposita
Vel plures: spacio certo compræhenditur apte.

¶Pes (eiusdem testimonio) est duarum plurium ve syllabarum certo spacio comprehensio.

¶Pedum numerus.

Viginti octo pedes metri sunt (teste Perotto.
Pyrrhicius, spondæus, vel iambus, sicq; trochæus.
Dactylus, & tribrachus, anapæstus, iunge molossum
Amphimacrus, sic amphibrachus, bacchius, & anti
Bacchius, sic dispondæus, pro celeumaticusq;.
Sic antipastusq;, diiambus, vel choriambus.
Et ditrochæus, maior sic & minor Ionicus pes.
Iis pæon primus iungatur, sicq; secundus.
Et ternus, quartus. totidem iunges epitritos.

¶Pedes metri (authore Perotto) sunt octo & viginti numero/ videlicet. Pyrrhicius/ spondeus/ iambus/ trocheus. Tribrachus/ molossus/ anapestus/ dactylus amphibrachus/ amphimacrus/ bacchius/ antibacchius/ proceleumaticus/ dispondeus/ diiambus/ ditrocheus/ antipastus/ choriambus/ ionicus maior/ ionicus minor/ epitritus primus/ epitritus secundus/ epitritus tertius epitritus/ quartus/ peon primus/ peon secundus/ peon tertius/ peon quartus.

¶Pedum diuisio.

[illegible] pedum/ alii simplices dicuntur/ alii duplices/ alii heteroplici/ simplices pedes sunt illi qui sine alterius admixtione in versu gradiuntur. Simplicium/ alii bissyllabi/ alii trissyllabi.

¶Simplices pedes bissyllabi sunt quattuor.

¶Pyrrhicius, spondæus, iambus, trochæus.

Pyrrhicium ex breuibus faciet bissyllaba binis.
Spondæum ex binis faciet bissyllaba longis
Syllaba longa breui subiecta vocatur iambus.
Ex longa atq; breui pes dicitur esse trochæus.

¶Pyrrhichius qui a quibusdam dibrachus dibreuis vel egeon grece dicitur/ constat ex duabus breuibus temporum duorum/ vt deus. Nam enim breuis quam longa syllaba recepta est/ vt duo vnum quam duo. Ideo autem pyrrhichius dictus est propter pyrrhichiam/ quia habet duas syllabas. Preterea [illegible] articulorum labris concurrentibus explicamus/ quae compositio huiusmodi modulationis pyrrhicie conuenit/ vel a Pyrrho Achillis filio/ qui crebris & citis modulationibus bis breuiter prominentem clypeum genibus incumbens & per hunc terrorem hostibus immittens [illegible] rebatur. Cum ergo quando huic breuiter accederet [illegible] mobilem decursionem pyrrhichio pede commentus est. Et ideo metrum pyrrhichium a Pyrrho repertum & illustratum cognominauit/ sed ipse pedum mobilitate/ qui tripudiando & cinedias etiam cognominat [illegible] vel quoniam victoria potitus/ eo genere metri laudatus est/ Vel a gradiuo Bellone filio/ quem [illegible] per montes & difficilia collium concitato cursu capre more viatores superaret/ quoties [illegible] vices gratularentur huic pedi/ qui calore velocitatis tripudio mobilitatis acies flammarum emularentur.

¶Spondeus huic contrarius quod constat ex duabus longis/ temporum quattuor/ vt heros. & [illegible] solutiones. soluitur enim in dactylum/ anapestum/ & proceleumaticum. Dictus autem spon[illegible]

deus apo tũ spõdõ/hoc est a libatione vł sacrificio. Nã in tẽplis spõdaica carmi na cõponebãt ne libãtes sonũ abominose vocis audirẽt/vł vt duabus lõgis mele dijs/q̃si duplicibus ⁊ iugib9 vocib9 ꝓspera deoꝝ volũtas firmaretur. Vñ et Numa põpilius diuinare solit9/hũc pedẽ põtificiũ appellauit/cũq3 soleas mino res eq̃s gressib9 circulãtes induceret/spõdaico melo patrios placabat indigetes.
¶ Iamb9 dauni9 vł gradari9/versu maledico habilis ↄstat ex breui ⁊ lõga/tẽpo rũ triũ/vt dies. dict9 est aũt iãb9 para to iãbizin/hoc est a ↄtumelia/ꝙ maledici hoc gñe carminis vtebãt. Vł a Iãba puella q̃ turpiter hoc carmine lacerata atq3 pĩ gñe cõuitij affecta/laq̃o vita sibi cõsciuit/vł a Iãba Niobes ancilla q̃ Cererẽ dolore rapte ꝓserpinã cruciatã/apudq3 herã suã ĩ Attica hospitatã hoc carmine laudauit. Vel q2 iãb9 q̃si iãbos a triũphatore Libero/q̃ hoc carmine laudat9 est. Vel para to baili ton d/hoc est a teli iaculatione/vñ ⁊ Marti dicat9 est q̃ cũ cre bro pugnas iret/telũ cũ clamore torquebat/vñ ⁊ breui ⁊ lõga syllaba ↄstat. Nã hi qui iaculãtur/breui accessu ĩ extẽsũ passũ ꝓferũtur/vt fortiori nixu telũ ↄtic ineñt. Vñ ⁊ ꝓsci apuli hũc pedẽ dauniũ a duce Daunio appellarũt. ꝙ is ꝑm9 ad uers9 Diomedẽ bellũ gerẽs gladia'li pugna duos dimicare istituit/vt collato pe de/ↄsequẽte paulatĩ dextro/distẽtoq3 ⁊ ꝓgrediẽte sinistro/breui successu ⁊ lõgo distẽtu/grad9 simul ⁊ visus firmaretur/hãcq3 gradiatiã pugnã appellãuit gra diuo Marti dicatã. ¶ Troche9/tutil9/vł chore9. ↄstat ex lõga ⁊ breui/tẽpoꝝ triũ/vt Roma. dict9 ẽ aũt troche9 apo to trochu/hoc ẽ a rõne nãci9 modulatio me troꝝ cõpositioni apta ẽ q̃ rotati ⁊ volubiliter icedũt. Vł ꝙ secũdũ musicos ocy ori melo ex tote situ ⁊ volubili modo rithmis apt9 sit. Vel para to trochein/hoc est discursu/ꝑ metaphorã decurrẽtiũ super lapidũ q̃ currere ãbulãtes cogebãt. vł ꝙ currẽtes saltãtesq3 circa aras ĩ sacrificijs deoꝝ hoc carmine vtebantur. Vł q2 decursionib9 apt9 sit. Nam q̃ĩ bello laborant quoties amissos ordines reparant ⁊ ex lõgo ⁊ disperso ambitu/ĩ breuẽ ⁊ artũ orbẽ cogũtur. vñ aut ancĩ hũc pedẽ tutilũ appellauere/ꝙ cũ aciẽ cõstituerẽt ⁊ ꝓlatis pedibus vestigia sisterent ac scuta brachijs ꝓtẽderẽt breuiterq3 dextris succedẽtib9 pedib9 vestigia sisterent/ reductis manib9 ingenti clamore/q̃ vibrauerant tela iaciebant. Quidã aũt hunc pedẽ Mercurio dicatũ volũt qui ꝑcipiti festinatione/⁊ impetu longo in breuem gressum finire videtur.

¶ Simplices pedes triſſyllabi octo.

Ex ternis longis debet conſtare moloſſus.
Ex breuibus ternis tribrachus pes dicitur eſſe.
Binis de beruibus conſtat longa anapęſtus.
Dactylus ex longa conſtat breuibuſq3 duabus

¶ Tribrach9/tribreuis/brachisyllabus/pigmon vel chorcus/ↄstat ex trib9 breui bus a quib9 nomẽ accipit/tẽpoꝝ triũ. vt helena. Dictus est chore9/eius eni com positio choreis cõuenit.
¶ Molossus/vertũnus/extensipes/hippius/vł cani9/cõstat ex trib9 lõgis/tẽpo rũ sex. vt Eneas. Dictus ẽ aũt molossus/q2 molossi ad bellũ ꝓcedẽtes huius mo derata cõpositione vtebãtur. Vel q2 hoc pede cõstabãt ode q̃ in tẽplo Iouis cane bantur in memoriam Molossi filij Pyrrhi ⁊ Andromedes a quo festa molossia dicta sũt. dict9 est quoq3 hippius apo tu hippu. hoc est ab equis/q2 equestri pug ne cõueniens apta cõpositione modulabũtur
¶ Anapestus ⁊ antidactylus cõstat ex duabus breuib9 ⁊ longa tẽpoꝝ q̃tuor/vt nebule. dict9 aũt anapestus recurrẽdo rep. cutiẽs dactylũ sono reciproco obliq̃ tur per antistrophen.
¶ Dactylus vel politic9 cõstat ex longa ⁊ duab9 breuibus/tẽporum quattuor/vt Romul9. dict9 est aũt dactyl9 apo tu dactylu trãslatione ĩuẽturarũ. q̃ in digitis sũt. Nã quẽadmodũ in digitis longiorẽ primũ articulum/sequẽtes vero breuio res habem9/ita dactylus ꝑmã ꝓductã habet/sequẽtes vero breues. Vel a tracta digitorũ qui ad exprimẽdã organi musici modulationẽ affectantur. Vel a dacty lis ideis/q̃ ex opis thei ĩ Ideo monte Crete manuũ impressione nati/Iouẽ custo

dienda/ne vagitu se paruulus proderet/lusus excogitato genere clypeolis eneis inter se cõcurrebãt & tinnitu eris rithmica metra dactylici pedis cõpositione personantes/infantis vocem celarent.

Amphimacrus binis longis mediaq; breui fit.
Amphibrachus breuibus binis longa & media fit
Bacchius prima curta est longisq; duabus.
Anti(q;) bacchius binis longis quoq; curta.

¶ Amphibrachus gen9 amphibreuis/vel scolius cõstat ex breui & lõga & breui tẽporũ quattuor/vt carina. dictus est ab amphi & brachos.i. duabus breuib9/quibus ex vtraq; parte lõga cõplectitur. dictus est quoq; scolius/q; scolio/citharę speciei accõmodatus est.

¶ Amphimacrus/amphimacr9/mẽsalis/felicitinus. vel creticus/cõstat ex lõga & breui & lõga tẽporũ quinq;/vt litterę. dictus autẽ amphimacrus/q; breuis syllaba circa duas lõgas cõplectitur. dictus est etiã creticus. q; cretes saltantes ei9 rithmica cõpone vtebãt. ¶ Bacchius/enotrius/tripodi9/saltãs/vl' pitab9. cõstat ex breui & duab9 lõgis tẽporũ q̃nq;/vt Athene. dict9 autẽ bacchi9 apo tis bacchis/q; a bacchãtib9 cõuenientẽr cõpo. ebatur/vl q; dithirãbicũ carmẽ/qd i honore Dionysij q̃ Bacch9 dr̃ fieri solebat/magna ex parte huiusmodi pedib9 cõstabat.

¶ Palymbacchi9/lari9/saturnus/antibacchi9/propõticus/vel theseleus/cõstat ex duabus lõgis & breui tẽporũ q̃nq;. dictus autẽ palymbacchius para to palinbacchion/quia illi cõtrarius sit.

¶ Duplices pedes sedecim.

¶ Duplices pedes sũt illi qui ex dissyllabarũ cõbinatione cõficiuntur.

Pes proceleumaticus de binis pyrrhiciis fit.
Est dispondæus de spondeis quoq; binis
Ex binis & iampis dicitur esse diambus.
Et ditrochæus fertur de binis esse trocheis.
Anti(q;)past9 constat iambo deq; trocheo
Deq; trocheo & iambo conficitur choriambus.
Ionicus maior spondæo pyrrhicioq;
Pyrrhicio sic spõdeo minor ionicus fit.
Spõdeo primũ facies epitritum & iambo.
Inde trocheus spõdæus epitritũ dantq; secũdũ.
Spõdæo atq; & iambo tertius esto epitritus.
Spõdæus atq; trocheus qnartum faciũt tepitriũ.
Peon fit primusq; trocheo pyrrhicioq;.
Constat iambo & pyrrhicio peonq; secundus.
Tertius & pæon fit pyrrhicio atq; trochæo.
Pyrrhicio & iambo fiet peon quoq; quartus.

¶ Proceleumaticus cõstat ex duob9 pyrrhichijs/hoc est q̃ttuor syllabis breuibus tẽporũ quattuor. vt abiete. dictus autẽ proceleumaticus para to procelein/hoc est ab hortatione & iussu nautico ad quẽ ob celeritatẽ aptissimus videtur

¶ Dispondeus cõstat ex duobus spõdeis hoc est ex quattuor syllabis lõgis/ tẽporũ octo. vt orationes. dictus a dis quod est duo et spõdeus.
¶ Diiãbus cõstat ex duobus iambis/ hoc est ex breui et lõga/ et breui et lõga tẽpor. sex. dictus diiambus q duplici iambo cõstat/ vt ppinquitas.
¶ Ditrocheus/ dichoreus/ taratrocheus/ cõstat ex duobus trocheis/ hoc ẽ ex lõga et breui lõga et breui tẽporũ sex. dictus ditrocheus. q duplici trocheo cõstat.
¶ Antipastus cõstat ex iambo et trocheo. hoc est ex breui et duabus lõgis et breui/ tẽpor. sex/ vt Alexander. dictus aũt antipastus para to proticein/ q iãbus et trocheus ex quibus cõponitur sũt cõtrarij.
¶ Choriãbus cõstat ex trocheo et iambo/ hoc est ex lõga et duab9 breuib9 et longa tẽpor. sex. vt nobilitas. dictus choriãbus/ q choro .i. trocheo et iambo componitur vel q in choris apud veteres celebratissimus fuerit.
¶ Ionicus a minore cõstat ex pyrrhicio et spõdeo/ hoc est ex duab9 breuib9 et duabus lõgis tẽpor. sex/ vt Diomedes. dictus ionicus q ab ionibus inuẽt9 est vel q apud illos in vsu frequẽti fuit.
¶ Ionicus a maiori cõstat ex spondeo et pyrrhicio/ hoc est ex duab9 lõgis/ et duabus breuibus/ tẽpor. sex. vt demetrius.
¶ Epitritus vel hippius pm9 cõstat ex iãbo et spõdeo/ hoc ẽ ex breui et trib9 lõgis temporũ septem/ vt capenates. dictus epitritus/ quia hic pes ex spõdeo cõstat qui quattuor habet tẽpora/ et iãbo vel trocheo q habẽt tm tria. Quaternari9 vero numerus ad ternarium relatus sesquitertiã pportionẽ facit/ q grece epitritos noiat.
¶ Epitritus vel hippius scd's cõstat ex trocheo et spõdeo/ hoc est ex lõga/ breui et duabus lõgis/ tẽpor. septẽ. vt cõditores.
¶ Epitritus vel hippius tertius cõstat ex spõdeo et iãbo/ hoc est ex duab9 lõgis breui et lõga/ tẽpor. septẽ. vt discordie.
¶ Epitrit9 vel hippius quartus cõstat ex spõdeo et trocheo/ hoc ẽ ex trib9 lõgis breui/ tẽporũ septẽ. vt cõstãtinus.
¶ Peon pmus cõstat ex trocheo et pyrrhicio/ hoc est ex lõga et trib9 breuibus/ tẽpor. qnq. vt Stesichorus. dictus aũt peon ab inuentoris noie. vel q hoc metro Apollinis laudes canebantur/ quas peanas vocant.
¶ Peon scd's cõstat ex iãbo et pyrrhicio/ hoc est ex breui/ lõga/ et duabus breuib9 tẽpor. qnq. vt Colonia.
¶ Peon tertius cõstat ex pyrrhicio et trocheo/ hoc est ex duabus breuibus/ lõga et breui/ tẽpor. qnq. vt referamus. ¶ Peon quartus cõstat ex pyrrhicio et iãbo/ hoc est ex tribus breuibus et lõga/ tẽporũ qnq. vt celeritas.
¶ Heteroplici pedes sũt illi qui ex variorũ pedũ cõbinatione cõficiũtur et diuidũtur in pẽtasyllabos et hexasyllabos. Pẽtasyllabi vt scribit Diomedes/ sũt duo et triginta. hexasyllabi vero sexaginta quattuor/ sed q i vsu frequẽti nõ sũt/ et i supiores resoluũt de his meminisse hic nõ decreuim9/ igit q eos noscẽ cupit diomedẽ consont

¶ Cæsura.

Est finis vocũ in versu cæsura decorus
Cuius sex species, pentemimeris catatriton.
His heptemimerim, iungas tetrapodiamq
Bucolice, sic spondeon catalecticon addas

¶ Cesura metri est sectio et decora vocũ terminatio in versuũ medio vel post mediũ notata. Cesura siue sectio metri in sex species est diuisa/ in pẽtemimerim. catatritõ. heptemimerim. tetrapodiam. catalecticon spõdeon. et bucolicen.

¶ Pentemimeris.

Quando pedes binos partem complens rationis
Syllaba subsequitur, pentemimeris vocitatur.

¶ Pentemimeris. seu semiquinaria est quũ post duos pedes sequitur syllab partes

orationis complectens. ut Arma vi/rumq; ca/no. habet ex quinq; dimidiis.

¶ Catatriton.

Carmen tu dicas catatriton quando trochęus
In pede ſit terno, partem claudens rationis.

¶ Catatriton vel tertia trochica est/quã finita parte orationis tertiũ trocheũ po nis/ut. Nil mo/llet mi/se/rere.

¶ Heptemimeris.

Eſt heptemimeris comitatur ſyllaba abundans
Quando pedes ternos, partem claudens rationis

¶ Heptemimeris/vel semiseptenaria ẽ quã post tres pedes & unam syllabam pt orationis expletur/ut Itali/am fa/to profu/gus.

¶ Tetrapodia.

Quando pedes ſequitur poſt ternos forte trochęus
Dic tetrapodiam, partem complens rationis,

¶ Tetrapodia/vel quarta trochica est quum post tres pedes & unam syllabam pt orationis finitur/ut. Sepe si/nistra ca/va pre/dixit ab/ilice/cornix.

¶ Catalecticon.

Spondæon catalecticon eſt partem rationis
Explẽs: qñ pedes poſt tres ſpondęus comitatur.

¶ Catalecticon spondeon/vel quarta spondaica est quã post tres pedes invenitur spondeus partem finiens rationis/ut. Alba/nique pa/tres at/q; alte.

¶ Bucolice.

Quando pedem quartũ comitatur ſyllaba abundans
Quæ complet partem rationis, vel pede quarto
Dactylus eſt poſitus, tu hanc bucolicen vocitabis

¶ Bucolice est quã post quatuor pedes syllaba superat ĩ partẽ orõnis desinẽs/ut. Nõ o/mnes ar/busta iu/vant humi/les. vl quã ĩ quarto pede dactylũ ponim9 ptẽ orõnis finiẽtẽ/ut. Nos patri/e fi/nes et/dulcia.

¶ Locus.

In verſu primus, ternus, quintus, locus impar
Fertur. par quartus, ſextus locus, atq; ſecundus.

¶ Loca in versu/alia paria/alia vero imparia dicũtur. Imparia loca sũt. primus tertius & quĩt9. Paria aũt sũt/secũdus/qrtus/& sextus. & sic deinceps.

¶ Ordo.

Eſt ordo membri cuiuſuis diſpoſitura.
Quattuor has cuius ſpecies dicas, monocolon atq;
Diſtrophon & dicolon, dicolon tetraſtrophon addas
Quartam dic ſpeciem tricolon tetraſtrophon eſſe

¶ Ordo ẽ mẽbri cuiusq; dispositio in versu/cuius species sũt quattuor. Nam

[illegible]/ aliud est monocolon/ aliud dicolon distrophon/ aliud dicolon tetrastrophon/aliud tricolon tetrastrophon.

¶ Monocolon carmen.

Vnius generis carmē dicas monocolon esse.

¶ Monocolō carmē est illud qđ vbiq₃ est vniforme. vt prima ode Flacci. q̄ asclepiadeo carmine est cōposita. vt Mecenas atauis edite regibus.

Distrophon & dicolon carmen generum esto duorū
Quando post versum est replicatio quenq₃ secundum

¶ Dicolon distrophon est illud carmen. quod duobus generibus versuū cōstat a secūdo facta replicatione. quale est illud Horatianum.

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenem,
Aut Ephesum bimarisve Corinthi
Mœnia, vel, Baccho Thebas. vel Apolline Delphos
Insignis aut Thessalia Tempe.

¶ Quod carmen cōstat primo heroico. secundo phalisco. tertio iterum heroico.

Binorum generum dicolon tetrastrophon esto.
Quando post quartum quenq₃ est replicatio versum

¶ Dicolon tetrastrophon carmē est illud qđ duob⁹ generib⁹ versuū cōstat p⁹ quartum quemq₃ versum facta replicatione quale est illud Horatianum.

Iam satis terris niuis atq₃ diræ
Grandinis misit pater & rubente,
Dextera sacras iaculatus arces
Terruit vrbem.

¶ Quod metrū cōstat trib⁹ primis sapphicis hendecasyllabis/ & quarto adonio dimetro ab eo facta replicatione iterum ad sapphicum.

Ternorum generum tricolon tetrastrophon esto
Quando post ternum quenq₃ est replicatio versum

¶ Tricolon tetrastrophon est illud qđ tribus generib⁹ versuū cōstat. qđ post quartum quemq₃ versum facta est replicatio/ quale est illud Horatianum.

Quis multa gracialis te puer in rosa
Perfusis liquidis vrget odoribus
Grato Pyrrha sub antro
Cui flauam religas comam.

¶ Quod metrū cōstat duob⁹ primis asclepiadeis/ tertio pherecratio. quarto glyconico ab eo facta replicatione/ iterum ad asclepiadeum.

¶ Mensura.

Conueniens metri mensura pedum numerus sit
Certis præceptis quem constituere poetæ.

¶ Mensura metri est debitus pedū numerus/ secundum poete regulas ordinatus.

Mēsuræ species monometrum dic dimetrumq₃

Tetrametrũ trimetrũ sic pentametrum hexametrũq3.

¶ Mẽsura metri in sex partes est diuisa. Nã carminũ aliud ẽ monometrũ/ aliud dimetrũ/aliud trimetrũ/aliud tetrametrũ/aliud pẽtametrũ/aliud hexametrum.

Vno quod constat pede carmen dic monometrũ.
Quod binis constat pedibus carmen dimetrum sit
Quod tribus ex pedibus cõstat carmen trimetrũ dic.
Quattuor ex pedibus quod constat tetrametrũ sit.
Pentametrũ est carmen quod quinq3 pedes tenet in se.
Hexametrum carmen dic quod senis pedibus fit.

¶ Monometrũ carmẽ est illud quod vnico pede constat. vt ẽ illud ionicũ a minore Diomedes.

Dimetrũ carmẽ est illud quod duobus pedibus constat. vt illud ionicũ a minore. Sapientes amor odit.

¶ Trimetrũ carmẽ est illud quod tribus pedibus constat/vt illud dactylicum simonidium. Indue pallia serica.

¶ Tetrametrũ carmẽ est illud quod quattuor pedibus constat/vt illud dactylicon alcmanicum. Vir. Deces cumulans reliquias tibi.

Pentametrũ carmẽ est illud quod quinq3 pedibus constat/vt illud elegiacũ Ouidianum. Res est sollicita plena timoris amor.

¶ Hexametrũ carmen est illud quod sex pedibus constat/vt illud heroicum Virgilianũ. Nate mee vires mea magna potentia solus.

¶ Annotatio.

In metris iambis anapestis siue trocheis
Quod binis constat pedibus dicas monometrum.
Quattuor ex pedibus constans dimetrũ quoq3 fertur.
Ex senis constans pedibus dicas trimetrumq3
Tetrametrum fertur pedibus quod conficis octo.

¶ Illud tamẽ aduertendũ ẽ q metra iãbica/trochaica/ẽt anapestica duplicibus pedibus cõputãtur ascẽdũtq3 vsq3 ad tetrametrũ. Vñ monometrũ iãbicũ ẽ3 qd duobus pedibus cõstat. vt ẽ illud e iãbicũ. Immo aliud quod quattuor pedibus cõstat ẽ3 dimetrũ/vt ẽ illud iãbicũ dimetrũ Flacci Amice propugnacula. Trimetrũ dicit illud qd sex pedibus cõstat. Quale ẽ illud iãbicũ trimetrũ. Ibis liburnis inter alta nauiũ. Tetrametrũ ẽ3 illud quod octo pedibus cõficitur/quo vtũtur comici.

¶ Depositio.

Carminis est finis cuiusuis depositura
Quattuor hæ cuius species catalecticon atq3
Acatalecticon: hinc hyp & brachi (dehinc) cata iungas

¶ Depositio metri ẽ vniuscuiusq3 carminis desinẽtia/q̃ circa finẽ attẽditur. Depositio metri ẽ quadrupertita. Nã carminũ aliud est catalecticon/ aliud acatalecticon/aliud hypercatalecticon/aliud brachicatalecticon.

Syllaba cui desit carmen catalecticon esto.
Acatalecticon est fine id quod clauditur apto
Syllaba cui superest sit hypercatalecticon, illud

Cui pes defuerit brachi(dic)catalecticon eſſe.

¶ Catalecticon eſt illud quod minus habet metrice cōſtitutionis. nam illi vna tm̄ ſyllaba deficit/ quale eſt illud ſenarium iambicū trimetrū. Mea renidet in domo lacunar.

¶ Acatalecticū ē illud quod apto ꝯ legitimo fine clauditur/ integer ſingulorū metrorū exiſtens. Quale eſt illud Perſianū. Nec fonte labra prolui caballino.

¶ Hypercatalecticū eſt illud quod ſupra verſus finē/ vnā vel duas pluresue ſyllabas hꝫ. quale eſt illud hex. dactylicū. Aut dulcis muſti Vulcano decoq̄t humorē.

¶ Brachicatalecticon carmē eſt illud/ cui vt perfectū ſit deficit integer pes. quale eſt illud Ariſtophanicū dimetrū. Veni optima Calliope.

¶ Appellatio.

Ipſis vnde fuit metris ab origine prima.
Impoſitum nomen: dicta appellatio metri.

¶ Appellatio metri eſt qualitas/ vnde ipſis metris a prima inſtitutione nomē inditum fuit.

Metra acceperunt varie ſua nomina: primo
A diis vel quibus hæc (vt pythia) ſacra fuerunt.
Siue (vt pindaricū) de authorū nomine crebro.
Siue loco (velut Attellanum) quo canebantur.
Siue a menſura: veluti dimetrū trimetrūq̄.
Siue pedum ſtructura vt dactylicūq̄ trochęum.
Nunc a fortuna hinc elegeia comica dicta.
A numero interdū velut hēdecaſyllaba conſtant.

¶ Appellatio metri in ſeptē partes eſt diuiſa. nā metra aut a diis q̄bus ſunt dedicata appellātur. vt pythiū/ quod Apollini pythio eſt cōſecratū. Aut ab inuētoribus poetis frequētet vtentibus. vt pyndaricū a Pyndaro poeta. ſapphicū a Sappho muliere leſbia. ſimonidium a Simonide poeta.
Aut a locis vbi cani conſueuerunt. vt attellana ab Attellis oppido Italie.
Aut a menſura. vt monometrū/ dimetrū/ trimetrum.
Aut a pedū ſtructura/ vt dactylicum/ trochaicum.
Aut ab accidenti fortuna/ vt elegiaca ab amorum miſeria.
Aut a ſyllabarum numero/ vt hendecaſyllaba.

¶ Figura.

Eſt excuſatum vitium ratione figura
Ornatus cauſa, primo metri ve reperta.

¶ Figura (vt inq̄t Sulpitius) ē vitiū ratione excuſatū/ q̄ aſcribitur elegātie/ ornatus metri ve cauſa primo inuēta. Figurarū/ alie cōſtructionis/ alie locutionis/ alie dictionis. figure dictionis (nā alias hic p̄tereo) ſunt q̄ ſub metaplaſmo cōtinētur. Metaplaſmus (vt diffinit Diomedes) ē trāſpoſitio q̄dā recti ſolutiq̄ ſermonis ī alterā ſpeciē/ metri et decoris cauſa figurata. Huius ſpecies ſunt he. Protheſis. Apheresis. Epentheſis. Sincopa. Paragoge. Apocopa. Ecraſis. Diaſtole. Synereſis. Diereſis. Ecthlipſis. Antitheſis. Metatheſis. Synalepha.

Littera cum vocis capiti: vel ſyllaba detur
Protheſis eſt tollēs hæc fertur aphereſis eſſe.

¶ Prothesis est appositio litere vel syllabe principio dictionis / litere / vt in illo Virgiliano. Turnũ gnatoq; patri / vbi gnato pro nato posuit. Syllabe / vt alibi apud eundẽ. Tuciens tetuli gradiu. vbi tetuli pro tuli posuit. Huic contraria est aphaeresis que est ablatio litere vel syllabe a principio dictionis. litere vt in illo Virgiliano. Vela dabãt leti spumas salis ere ruebãt. pro eruebãt. Syllabe. vt alibi apud eũdẽ. Mos talia temnitis arma. temnitis pro contemnitis posuit.

Additur in medio vocis cum litera siue.

Syllaba epenthesis est, his priuans syncopa fertur.

¶ Epẽthesis est additio litere vel syllabe i medio dictionis. litere / vt apud Virg. Relliquias danaũ pro reliquias posuit. syllabe / vt apud Horatiũ. Fingere cinctutis pro cinctis. Huic contraria est Syncopa que est subtractio litere vel syllabe in medio dictionis. litere. vt in illo Virg. Audiit [illegible] pro audiuit. Syllabe vt apud eũdẽ. Vina bonus que deinde cadis onerarat acestes. pro onerauerat.

Littera cum fini vocis: vel syllaba detur

Est paragoga. sed hęc tollens apo(sit)copa dicta.

¶ Paragoge que a quibusdã proparelepsis dr. est appositio litere vel syllabe in fine dictionis. vt apud Vir. Alites admittier orãt / pro admitti. Huic contraria ẽ apocopa que est ablatio litere vel syllabe a fine dictionis. Litere / vt i illo Virg. [illegible] les vlixi / pro vlixis. Syllabe / vt apud Hora. ode. vi. culpa deterere igeni / pro igenij

Syllaba quæ breuis est longam facit ectasis ipsam

Systola productam contra facit abbreuiari.

¶ Ectasis que et diastole dr / est extensio sive productio syllabe que natura est breuis. vt i illo Virgiliano. Italiã fato profugus. Huic contraria est systole que syllaba natura lõgã breuiat / vt in illo Virgiliano. Obstupui steteruntq; come / vbi penultimã i steterũt contra naturã corripuit / sz hmõi licẽtiam vitare tãq; a scopulo debemus.

Syllaba de binis conflata synęresis esse

Fertur: & in binas diuisa diæresis vna.

¶ Synęresis que et a quibusdã episynalepha dr est cõflatio siue coglutinatio duarũ syllabarũ i vnã. vt in illo Virgiliano. Fixerat aeripedem ceruã / scandendo proferẽdũ est eripedem. Symphonesis que et sineresis dici potest est cũ due syllabe scãdendo in vnam coeunt. Symphonesis in quinq; partes est diuisa. Prima. cũ dictionẽ in vocalem vel m / finientem / sequitur dictio a vocali incipiẽs / tũc enĩ illud m cũ vocali precedẽte abijcitur / vt superius est dictũ. Secũda est / cũ in eadẽ dictione due syllabe lõge pro vna lõga ponũtur / vt in illo heroico. Vnius ob noxã et furias aiacis oilei. oili pronũciari debet. Tertia est quũ i eadẽ dictione due syllabe breues pro vna breui ponũtur / vt i illo heroico Cornua velatarũ obuertimus antennarũ. Quarta cũ in eadẽ dictione lõga et breuis syllaba pro vna lõga ponũtur / vt in illo heroico. Fixerat aeripedem ceruã [illegible] scansione eripedem pronũcies. Quinta cũ breuis et lõga syllaba / pro lõga ponũtur / vt in illo heroico. Atria dependẽt lichni laquearibus aureis. aureis scãdẽdo pronũciabis / huic contraria est dieresis que est diuisio vnius syllabe in duas / vt in illo Virg. Aulai in medio / pro aule. Et alibi. Pictai vestis pro picte

¶ Annotatio.

I simul u quum consona sita: diæresis illa

Ambo in vocales aliquando soluere possit.

¶ I et u quã sita sunt vt cõsonãtes / aliquã in vocales solui possunt per dieresin. vt in illo virg. Arma virũ tabuleq; et troia gaza per vndas. vbi troia. trisyllabũ profertur. Similiter vt in illo ouidiano. Te quoq; nũc soluo persoluenda mihi.

Subtrahit ecthlipsis cum vocali præeunte

M quandoq̄ incipit a vocali dictio sectans.

¶ Ecthlipsis est elisio litte sub tractio vni⁹ consonantis m cũ precedẽte vocali. Et hoc quoties dictio in m/ p̄cedẽte vocali desinit/ & sequẽs dictio a vocali incipit/ vt in illo Virgiliano. Littora multũ ille & terris iactatus & alto/ quod sic scandi debet. Littora/ mult' il/ let ter/ ris ia/ ctatus & / alto.

Vocalem vocis de fine aufert sinalœpha.

Quando a vocali comitans vox incipiatur.

¶ Synalepha est ablatio & cõpressio vocalis a fine dictionis quoties sequens dictio ab alia vocali incipit/ vt apud Horatiũ. Certat ter geminis tollere honorib⁹

Cum postponatur quæ ante esset littera, fertur.

Esse methatesis, vt meliagre loco meleager.

¶ Metathesis est trãspositio litere prepostera/ cũ litera q̄ p̄poni deberet postponitur/ vt in illo Virgiliano. x. At tibi tymbre caput euãdr⁹ abstulit ensis. Ouid⁹ Agnoscẽs in me frater meleagre sororẽ.

Dicitur antithesis, cum littera ponitur vna.

Pro altra, queq̄ potest antistechon bene dici.

¶ Antithesis est positio vni⁹ litere p̄ alia. que etiã antistechon dicitur/ vt in illo Virgiliano. Olli p̄ illi/ de ceteris memorabimus infra.

¶ De generibus metrorum inferius manifestabimus.

¶ Expositis iã syllabarũ quantitatibus/ necnon earũ accentibus ac pũctuandi modo/ q̄ ea ad solutã ꝗ̃ pedestrem orationẽ ptinere videantur. Ne nõ metra & ei⁹ membris nũc ad diuersa metrorũ & carminũ genera iter est aggrediẽdũ Et p̄mo de illo carminis genere/ quod vsitatius & frequẽtius/ grauius/ & prestantius inter cetera dicitur.

¶ Geuns.

¶ Genus metri est terminus vniuocus multas sub se versuũ varietates ptinens specie differẽtes/ q̄ inferius cõplectũtur.

¶ Carmen heroicum hexametrum.

Heroum hexametrum carmen loca sex tenet in se

Dactylus exposcit quintum, spondeus sibi sextum.

Hosq̄ locis reliquis cõmunes ponere possis.

¶ Heroicũ carmẽ hexametrum dactylicũ/ dictum & oli pythiũ/ sex loca siue sedes in se cõtinet & duobus (vt Sulpitio placuit) legitime/ pedib⁹ cõficitur/ scz dactylo & spõdeo. Ex his duob⁹ pedibus aliq loci sũt ꝓprij/ alij aũt communes. Quintum vero locũ dactylus/ sextũ spõdeus sibi vendicat. Reliq aũt loci his pedibus sunt cõmunes. et sic scandientur siue modulatur carmen heroicum. Arma vi/ rũq ca/ no troi/ e qui/ primus ab/ oris. Heroicũ dr/ q̃ a poetaꝝ princeps Homer⁹. ceteriq deinceps eũ secuti/ heroum (hoc est illustrium virorũ) gesta/ hoc carminis genere scripserũt. dr etiã hexametrũ/ ꝙ sex locis siue sedib⁹ cõstet. dr insuper dactylicũ ꝙ hoc p̄cipue cõstet pede. sicut ab iambo iambicum. Et ãte Homeri etatẽ pythiũ dicebatur/ ꝙ Appollinis pythij oracula hoc metro reddi cõsueuerãt. Vel ꝙ appollo cũ python serpẽtem Delphis propter vltionẽ matris necasset/ accole p̄mũ in ei⁹ honorẽ hoc carmen confecerunt. Exinde heroũ laudibus conscribendis aptissimũ. Quo genere carminis preter ceteros ornatius vsi sũt poete latini. Lucretius. Ennius. Virgilius. olim facile princeps. Naso. Horatius. Catullus. Propertius.

Tibullꝰ. Statius. Papinius. Iuuenalis. Ausonius. Martialis. Silius italicus. Et hi ex gentibus omnes. Ex nostris vero christianis. Iuuencus. Arator. Prosper. Sedulius. Prudentius. Sidonius. Fortunatus. Archithrenius. Franciscus petrarcha. Baptista mantuanus et Remaclus florenas. suscipit etiam hoc carmen alios pedes/sed rarius idque poetica licentia/vt trocheum/ proceleumaticū/anapestum/iambum/tribrachū/vt manifestant carmina sequentia.

Carmen elegiacum pentametrum.

In se pentametrū carmen loca quinque tenebit;
Dactylus & spondęus cōmunes suntque duobus.
Primis: semipedem debes quibus addere longū
(Vt vult Sulpitius) pentemimerim vocitatum.
Dactylicos binos poscunt duo posteriora
Semipede adiecto qui iunctus superiori
Semipedi: quinto spondęum conficit apte.

¶ Carmē elegiacū pētametrū (authore Diomede) ē quod hexametro versu pētametro que alternatim positis cōficitur/vt illud Ouid. Hanc tua Penelope lento tibi mittit Vlyxes. Nil mihi rescribas attamē ipse veni. Elegiacū (teste Prisco) hexametro ita cōnexū est/vt nūquā sine eo positū reperiatur. vn̄ quidā vnū carmē illud esse voluerūt vndecī pedū. Elegia dicta siue a lugēdis mortuis. Defunctorū enim laudes hoc carmine describi cōsueuerāt. siue elegia dicta ab eleos grece/hoc ē miseratione/q̄ cytharedi grecique elegias illo carmine scriptitarūt/cui opinioni cōsētire videtur Horatius ad albium Tibullū elegiarū authorē scribēs. q̄ ab ea (q̄ diximus miseratione) elegos miserabiles dicit hoc mō. heu miserabile decātes elegos. Idem in arte. Versibus impariter iunctis querimonia primū. Post etiā inclusa est voti sententia cōpos. de inuentore huius carminis dubitatur/vt idē asserit Horatius sic Quis tamē exiguos elegos emiserit author Grāmatici certāt et adhuc sub iudice lis est. Hoc tamē carminis gen̄ scripserūt apud Romanos Propertius. Tibullus/et Gallus imitati grecos/scilz Callimachū et Euphorionē. Cōtinet aūt hoc carmē quinque loca in se et duobus pedibus (vt Sulpitio placuit) conficitur. scilicet dactylo et spōdeo. recipit in primo et secūdo loco indifferēter spondeum vel dactylum. Deinde penthemimerim/hoc est syllabam superantem/q̄ vel natura vel positione longa esse debet/deinde duos dactylos/postremo syllabā superātē longam vel breuem/que cū semipede precedente perfectum pedem efficit. Et sic scandi debet. Nil mihi/rescri/bas at/tamen/ipse/ve/ni.

¶ Annotationes.

Carminis hexametri quinto quandoque poetę
Spondęum ponūt: proceleumaticūque licenter.
Et pro spondęo sexto dant sępe trochęum
Sed vetat heroo claudum miscere trochęum
Sulpitius, cōmunis erit nāque vltima semper
Syllaba sicque docet Fabius, sic Tullius inquit.

¶ Illud nō ē pretereūdū spōdeū quoque in quinto loco pro dactylo a poetis licēter vsurpari/vt apud Persiū. Et costā lōgo subducimus appennino. Inuenitur etiam proceleumaticus in quinto pro dactylo vsurpatus/vt apud Virg. Tityre pascētes a flumine reice capellas. Aliquā in sexto (vt quibusdam placet) ponitur trocheus pro spōdeo/vt apud Virg. Laocoon ardens summa decurrit ab arce. Illud tamen vetat

Sulpitius. Ultima enim syllaba semper est indifferens.

Ponitur interdum primo proceleumaticus pes
Et quis raro sibi vendicat hunc anapęstus.

¶ Proceleumaticus aliquando in primo loco ponitur apud poetas. ut apud Lucretium. Tenui cauata oculi caua tempora frigida pellis. Quem locum vendicat (licet raro) anapestus. ut apud Virg. Fluuiorum rex eridanus camposque lacentes.

Carminis heroi terno quartoque licenter
Ponit iambum vel tribrachum quinque poeta.

¶ Nonnunquam in tertio et quarto loco iambum pedem et tribrachum (ut inquit) licentiose admittit poeta. ut in illo Eneidos nono. Terga fatigamus hasta nec tarda senectus. Idem in quarto pede. Obsidens arma pariter arcumque sonantem.

S cum pręiuncta vocali cędere fine
Dbees: & sola a vocis sic fronte aliquando.

¶ S litera finalis cum precedente vocali aliquando ceditur in hexametro. ut in illo Virg. Inter se coiisse viros et discernere ferro / scandendo viter pulsanies / pro viros. aliquando etiam sola ceditur. ut in illo Lucretiano. Arboribus veteres decidere falcibus ramos scandendo presedendum est falcibu ramos. Ceditur nonnunquam a principio dictionis. ut apud Tibullum. Oxeriat deinque legit viridesque smaragdos / scandendo pulsanies viridesque maragdos / sed huiusmodi licentiae cum rare fuerint potius sunt vitandae.

Carmen cum incipiat vel ab o, vocali alia ve
Quæ per se vox est perfecta: & dictio sectans.
Incipit a vocali, fit subtractio nulla.

¶ Quando carmen hexametrum aut aliud quoduis / incipit ab o / vel alia vocali quae per se perfectam vocem et partem orationis conficit et sequens dictio a vocali incipit / tunc nulla erit subtractio aut elisio. ut apud Tibullum. O ego ne possem tales sentire dolores. et apud Ouidium. O utinam tunc cum lacedemona classe petebat.

V post s, q, g, si vocalis comitetur
Litterulę perdit vim: testes lingua, aqua, suauis.

V post g / q / s / sequente vocali deficit vim literae amittens / ut in lingua / aqua / suauis / quae in scandendo dissyllabe proferuntur. Virg. Puniceis sunt lauri et suaue rubens hiacynthus

Iis in scandendis vocalem cæde priorem.
Dii, deæ, diis, iis, sic ii, eæ, pluralis & iidem.
Iisdem, de hinc, deinceps, huic, & cui, deindeque, proinde
A desum ducta & vocali de comitante.

¶ Subtrahitur prior vocalium in scansione harum dictionum dii / dee / diis / iis / ii. ee / et iidem pluralis iisdem / dehinc / deinceps / cui / deinde / proinde / et deducta a desum quoties post de immediate sequitur vocalis. Virg. Deque omnes studium quibus arua tueri. Idem alibi. Idem venturos tollimus in astra nepotes. Idem in ec. Experiar tute de iubeto certes amyntas. Luca. Non deest prolato ieiunus venditor auri. Juuenalis. Dehinc clamore pari concurritur et vice teli. Horatius. Redde age quae deinceps risisti vibiciniis vdum.

In fine hexametri superest cum syllaba abundans
Carmen hypermetrum est: quæ syllaba cæsa, sequenti
Cum versu semper scandendo adiungitur apte

Semper hypermetrum vocalis finiet aut m.

Aliqñ in fine carminis hexametri abundat syllaba/qđ vbi fit carmē dr̄ hypermetrū. Et necesse est carmē illud vel in vocalem vel ī m̄ terminari/ꝯ sequēs carmē a vocali incipere/ꝯ syllaba ī fine abūdās abscissa scādēdo capiti sequētis carminis annecti debet. vt ī illo Virg. Aut dulcis vulcano musti decoquit humorem Et folijs vndam tepidi despumat aheni. Illa syllaba rem/ī fine hexametri superans cū principio sequētis carminis scandi debet. Aut dulcis vulcano musti decoquit humo Ret folijs vndam.

¶ De varia hexametri compositione.

¶ In hexametro cōponēdo septuplex secūdū quosdā est varietas. hexametrū enī dactylicū appellāt/qꝛ dactylo claudit. q̄le est illud. Presserimus manib9 vires ꝯ verba p̄cātia. qđ ꝯ hypmetrū est. Sꝫ aptius hoc exēplū. Sydera pallida diffugiūt facta territa luminis. Spōdaicum est illud qđ ex solis spōdeis ꝯstat. vt Romani muris albani cinxerūt lōgā. Et dicūt etiā ꝯtra. tū oēs pedes vel dactylici vel spōdaici sūt. sꝫ spōdaicū fugiēdū est/qꝛ tāq̄ soluta orō incedit. Cōmune siue periodicū. qđ alternis dactylis vel spōdeis ꝯstat. vt Italiā fato profug9 lauinaq; venit. Sapphicū qđ inter duos spōdeos quatuor habꝫ dactylos. vt Inferretq; deos latio gen9 vnde latinū. Archimachiū/qđ bis post duos dactylos habꝫ spōdeū. vt Ante fugā soboles si quis mihi paruul9 aula. Absolutū qđ oēs partes orōnis hꝫ vt est illud. Heu si tūc flētē rapuisset ī ethera mauros. Hec ꝯ alia carminū diuersa genera tradūt aliqui. sed cū supuacaneū videtur omittimus.

¶ Hexametri carminis vitia.

¶ Vitia hexametri carminis eorūq; noīa operepreciū est iudicare. Ea sex putat Manlius Theodorus. Ego plura cōgessi. Acephalū dr̄ qđ icipit a syllaba breui vt. fluuiorū rex eridanus cāposq; p oēs. Procephalū qđ in primo pede vltra q̄tuor tēpora habet/vt insule ionio in magno quas dira celeno. Lagarū seu laxū cuius in medio vna aut plures syllabe claudicāt/vt Cōgrediorꝫ fer sacra pater ꝯ cōcipe fedus. Trūcatū quod in penulti. claudicat/vt Morē cōtemnūt laudato vulnere gete. hec ꝯ scazōtes ꝯ ecades appellat Diomedes cui9 librū tertiū lege ꝑdiligēter. Hypermetrū quod vna syllaba abundat. vt Iactemur doceas ignari hominūq; locorūq;. Grandū quod habꝫ syllabā in medio superātē. aut quod synerisi patit/vt fixerit aeripidē ceruā lꝫ aut erimanthi. Inane cui9 syllaba. ī duas ꝑ dieresim scīditur/vt Accipe pōpei carmē deductū ab illo. Et vna enim syllaba due fiūt. nā si lōga corripitur dicit systole. vt obstupuit. steterūq; come ꝯ vox faucibus hesit. Si breuis pducitur ectasis. Si due breues ꝑ vna longa vel due lōge ꝑ vna ponātur Symphonesis est. hac greci frequēter vtūtur. Spōdaicū quod spōdeum hꝫ ī q̄nto/vt Cornua velatarū obuertim9 antennarū. Colobū seu colobū seu solutū. quod prosa oratione incedit. vt Bono dicere vox volētibus cū magnis dijs. Asperū quod horret iuncturis. vt Milesipiorꝫ thaliāq; cymodoceq;. Nec vero est ignorādū q̄dā ex ijs vitia tā hexametri q̄ cuiuslibet carminis esse posse. Hyphymnū ī quo singuli pedes terminānt dictionē/vt carmē doctū senum simplex pdere nescit. Cacophana q̄ vocaliū assiduitate sqalēt, vt Inferniq; latus ceteq; ilicta eius ees Itē cū ab eadē cōsonāte singule dictiones incipiūt/vt O tite tute tate tibi tāta tyrāne tulisti. Equiuocū cui9 vltime siles sūt. vt Exiret mēres fraternas grata molis iis. Hic ꝯ vicipitia si vltima verba simpliciter desināt. Itē caudata cum finis duor ī cōsonātes desinit dictiones. Hemistichiū quod incepiū dūtaxat et simplenū est qualia sūt apud Maronē. vt huc cursus fuit. Hec Sulpitius.

¶ De carminis heroici decoro.

Carminis heroi si vis seruare decorum.
Pes nunq̄ debet rationis claudere partem.
Ni forte in primo, pentemimeri comitante.
Vel quarto, quinto ve, offendit turpe secundo.

Sed minus in terno: si illum monosyllaba claudat.

¶ Heroici hexametri decorum (vt ait Sulpitius) in apta pedum compositione et varietate seruabitur. Si pes non terminet partem orationis / nisi forte in primo loco / sequente penthemimeri vt in illo Virgi. Ast ego que diuum incedo regina Iouisque Et soror et coniux. et nisi forte in quarto loco. vt Vela dabant leti et spumas salis ere ruebant. Vel forte in quinto. vt Musa mihi causas memora quo numine leso. Illepidum est carmen prosa in tertiisque nimis / oratione succisas. et maxime si secundus pes partem orationis terminet vehementer offendit. vt Impulit in latus / et venti velut agmine facto Quod fiet minus indecore in tertio si monosyllabam desinat et dictiones exigue sint / vt est illud Horatii. Non vxor saluum te vult non filius omnes.

Heroum pulchrum est vox quod trissyllaba finit.
Illepidum est pēta aut qd vox bissyllaba claudit.
Gratius incedit quod vox bissyllaba complet.
Integra si fuerit vox quam ponis pede quinto.
Distortum est carmen quod vox monosyllaba finit.
Pulchrius at constat quod vox encletica claudit.

¶ Decorum est heroicum quod in trissyllabam desinit et fortius videtur insurgere / quale est illud Virgilii. Vrbs antiqua fuit tyrii tenuere coloni Carthago. Illepidum est carmen quod in tetrasyllabam aut pentasyllabam desinit / vt est illud Virg. Nulla venus nullique animum flexere hymenei. Et illud Martia. Omnis cesareo cedit labor amphitheatro. Gratius est illud carmen quod in bissyllabam desinit / maxime si pes quintus ex integra constat vt est illud Virg. Musa mihi causas memora quo numine leso. Distortum est carmen quod in monosyllabam desinit. vt est illud Virg. Sole namque tibi diuum pater atque hominum rex. Pulchrius tamen incedit si monosyllaba encletica fuerit. vt est illud Horatii. Scilicet vxorem cum summa dotemque fidemque. Et genus et formam regina pecunia donat.

Dactylici insurgūt conexi quinque decore.
Quattuor interdū spondei stantque venuste.
Dactylus alternis spondæis tēque decore.

¶ Insurgunt et fluunt canore quinque continui dactyli / quale est illud Ennii. At tuba terribili sonitu procul ere canoro. Incedunt etiam cum decoro quattuor spondei / si ipsa res exigat / vt est illud Virgilii Oculisque inspires ignem / fallasque veneno. Similiter decorum est carmen cum dactylici pedes alternis vel intericctis spondeis temperantur. vt est illud Virg. Italiam fato profugus lauinaque venit.

Quū pręcedentis pendens sententia versus
Comma, colon ve facit: versu cōclusa sequēti
Laudatur carmen quod fiet quando necesse
Est rem continuans, vehemēs vel suaue loquar.

¶ Laudabile est carmen quum sententia suspensa in sequenti versu includitur / comma siue colon efficiens multorum carminum fiet se implicatio / quam cathenam appellant plurimum iucunditatis habet in loco / vt quum opus sit vt rem continuas / vel vehementia / aut suauitate vtaris. Id quod in carminibus proxime precedentibus perspicere satis est in promptu.

¶ De elegaci carminis decoro.

Pentametrū pulchre debet concludere sensum

Precipue ornatum, quod vox byssillaba claudis.
Proximum & huic, penta aut quod tetrasyllaba cōplet
Absurdum est, quod vox tris, vel monosyllaba finit.

¶ Decorū pentametrū elegiacū sensum debet concludere et ornatissimū est qd̄ in dissyllaba claudit/ut est illud Ouidij. Hāc tua Penelope lēto tibi mittit Vlixes. Nil mihi rescribas/attamen ipse veni. Proximū huic est qd̄ in pentasyllabā aut tetrasyllabā desinit. ut est illud Maronis. Vide concretas per gramina ferre pruinas. Pendere aut clerū stare cacuminibus. Similiter illud eiusdē Maronis. Vidi pestano gaudere rosaria cultu. Ex oriēte nouo rosida lucifero. Absurdū ē illud pētametrū quod vox trissyllaba aut monosyllaba perficit/quale est illd̄. Cōmunis paphie dea sydereis et dea floris precipit vnius nutricis esse habitum. Similiter illud. Mecenas atauis edite regibus.

¶Annotatio.

Litterulæ eiusdem, vocum similes quoq; fines.
Crebras vocales, versus vetat ipsa vetustas

¶ Vt decorū carminis seruemus/ eiusdē litere aut syllabe assiduitatem/ crebras etiā vocaliū cōcursiones dissonātiā & sibilationē magis etiā q̄ in soluta oratiōe vitabimus. Permittūtur tn̄ aliqn̄ (licet rarius) apud poetas hmōi iuncture/ sed figurate et licenter/ut est illud Ciceronis. O fortunatam natā me cōsule Romā. et illud Ennij. O tite tute tati tibi tyranna tulisti. Et illud Ennij. Merētes flētes lachrimantes ac miserantes.

¶ Seruabimus etiā (vt inqt Sulpitius) in carminibus cōtexēdis oēm cultū cū latinitatis integritate/verbis vtemur electis/nūc suauibus/ nūc canoris/vt res postulat. Carmē figuris aspgem⁹/facilitate affectibus aliqn̄ cōcinnabimus/fabulis histori.is & rerū doctrina locupletabimus duritiā & verborū nouitatē vitabimus/& qd̄ maxima virtus orationis ē (vt Lactāti⁹ inqt) apte dicemus. Ambiguitatē & ornamēta ambitiosa (vt monet Flacc⁹) refugiem⁹ a psonarū & rerū decoro nō deliberam⁹. Interdū copiā/interdū breuitatē nūc pingue/nūc siccū dicēdi gen⁹/nūc maturū & graue/nūc ardēs erectū & cōcitū amabim⁹. Carmē deburēdū lera intentaq; cura aggrediemur. Antea (si fieri poterit) vt lectiuncula/vel cōmemoratione similis carminis excitati. In versu etiā faciēdo/scabem⁹ sepe caput rodemusq; vngues nō de industria/ sed cū distractione intēti/ vbi inuētoq; qd̄ conabamur nobis quasi nōsentiētib⁹ pluteū cedem⁹ stylū sepe vertem⁹ singulaq; diligēter examinabim⁹ & an lectione sint digna tenere cēsebim⁹. Amicorū pleraq; indicio emēdabimus. paucis cōtēti lectorib⁹/et belle assentatorū nō admittemus Luxuriētia cōpescem⁹/aspera leuigabim⁹/& carētia virtute tollem⁹ Libri editionē nō pcipitabim⁹ ne eā penitētia subsequatur/sed diu vel nonū i annū castigabim⁹. Si qd̄ autē emissum fuerit presertim in adolescētia lz in iudiciū cū modestia reuocare & i suo gn̄e cōseruādo corrigere. fecere id multi/fecit et ipse Cicero/q̄ totos imitauit academicos. fecit & martia. tā grādior q̄ inqt. Festinata prior decime mihi cura libelli. Elapsum manib⁹ nūc reuocabit op⁹. Nota leges quedā/sed lima rosa recēti. Pars noua maior erit lector vtrūq; faue. Ad qd̄ etiam nos hortari videtur Priscianus qui fatetur se quecūq; in suis aduertit errata/quoad vixerit emendaturum Nam vt Fabius inquit superuacuus foret in studijs longior labor si nihil licet et melius inuenire preteritis. In versibus etiam condendis Lucilij & Crispini cita & preceps extemporalitas vitijs non vacat. Inquit enim Horatius. Carmen reprehendite/ quod non multa dies et multa litura coercuit atq; perfectum decies non castigauit ad vnguem. Laudabile erit carmen Euripidis maturitatem maronis moram vtsino more & Quintilij limā ex partum.

Glorian tur cum aliqui innatam sibi carminis facilitatem / quasi virgula (vt aiūt) diuina furore quodā diuino pciti/vel a musis ipsis (rāq; oli Hesiodo fabulat) sine studio sibi donatū. Sed audiāt eūdē Horatiū. Natura fieret laudabile carmē an arte. Quesitū est ego nec studiū sine diuite vena. Nec rude qd̄ prosit video igeniū alter⁹/sed altera poscit opē res/& cōiurat amice. Adiūgantur ideo facili et extēporali ingenio matura diligētia. Addo etiā doctrinam. Nam vt idem Flac-

tius ait. Scribēdi recte sapere est principium & fons. multum etiam cum imitatio ne exercitatio cōferet.

¶ Annotatio.

¶ Quāq̄ & hec de carminis decoro diximus/nolim tñ ea a nobis sic dicta existimes ut hanc legē semp & ubiq̄ quasi effectatā & nimis rigidā obseruare sis astrictus. Ipse enī poetarū princeps Maro/nedū porro alij crebro hāc legē (ut in suis ē plspi cere monumētis) pretermiserūt. Nec mirū. nā (ut idē inquit) Non oīa possumus oēs. Ille etiā insignis apd grecos Homerus hec & huiōi obliuiscī fatetur. Flaccus. Quādoq̄ bonus dormitat Homerus. Permittūtur aūt preter hāc legē multa poetica licētia ut idē ait. Sūt delicta tñ quibus ignouisse uelimus. Nā neq̄ chorda sonum reddit quē uult manus & mēs. Nec semper feriet quodcūq̄ minabitur arcus. Quo magis tamē (uitato idecoro) propius decoro accedas/eo laudabilius erit carmē minusq̄ offendet/ut idē ait. Verū ubi plura nitēt in carmine nō ego paucis offendar maculis/quas aut incuria fudit. aut humana parū cauit natura/qd ergo ut scriptor si peccat idē librarius usq̄ quāuis est monitus. uenia caret/et citharedus ridetur chorda qui semper oberrat eadem. si latius de hac re cognoscere libeat Horatius de arte poetica consulito.

¶ De licentia poetica.

¶ Carmina scribendi permittuntur nōnulla poetica licētia/sed hoc in re aduertendū est huiusmodi licētiā nō usq̄ adeo ptēdi posse/ q̄si liberū sit scriptori literarie artis deserere pcepta/ et p suo uoto/uel uerba trāsformare uel uitiose inter se iūgere dictiones. Verū q̄ in grāmaticis et oratorijs disciplinis a magnis authoribus tradūtur ea negligere nō decebit. Sunt enim cuiusq̄ arti limites prescripti/ quos licenter p authoris iudicio preuaricari nefas est. Imitabimur ergo celebres poetas/et in quibus illi fere ad uitiū cū dignitate tñ sunt deflexi/in illa incidere (nisi carminis cōmoditate cogamur) minus decet. Nā illud unū memoria tenere debemus/unāquāq̄ orationē aurīū iudicio examinari debere/hic ergo permissus sine licētia poetica in literis/syllabis/dictionibus inueniunt. Nā ab his singulis fit a poetis cōtra pcepta trāsgressio. In literis quidē (ut superius in figuris diximus) adiectione/detractione/ immutatione/trāsmutatione/peccatur. Additur nāq̄ in dictione litera q̄ precedētē uocalē breuē facit longā/ut relliquias/relligio reddūco. Vir. Relliquias danaū. Hora. in epodis. Deus hec fortasse benigna reducet in sedē uice. Detrahitur nōnūq̄ litera. Virg. Atq̄ immitis Achillis/enim uitādi sibili causa detraxit. Immutatur/ut olli pro illi. Cūq̄ opus est lōga syllaba r/in s/mutatur/ut honos/labos/arbos/pro honor/labor/arbor. Transmutatur/ut teucre/euandre/meliagre/pro teucer/euander/meleager. Qd ideo fit/q̄ duplex in ijs nominibus est terminatio nominatiui. Dicimus. Euādrus/teucrus Virgilius in. uij. Tum pater Euandrus.

¶ De licentia innouandarū syllabarū.

¶ Idē quoq̄ fit in syllabis. Nā dictioni (ut cōmodius quadret uersibus) syllaba adiūgitur/ut induperator/p imperator. mauortia p martia uel subtrahitur/ut accestis p accessistis. Virg. Accestis scopulos. Aut immutatur/ut caudicibus p codicibus. Virg. in geor. Caudicibus sectis. Connixa p enixa. Idem. Spem gregis ah silice in nuda connixa reliquit. Item euantes pro ouātes. Idē in. uj. eneidos. Illa chorum simulans euantes orgia circum.

¶ De innouandis syllabis.

¶ Dictiones quoq̄ additionē seu interpositionē alterius dictionis recipiūt/ut septē subiecta trioni p subiecta septētrioni. Immutationē siue innouationē/ut miseresco pro misereor. horesco p horreo. uel diminutionē/ut pusillus p paruus. Vel cōparationem/ut senior pro senex. tristior pro tristis. Virgili. Tristior et lachrimis. Vel deriuationē. Frondea tecta p frōdosa. Cōpositionē/ut belliger/ubi uiger. Que et si in oratione quoq̄ soluta occurrunt in pedestri tamen licentius permittuntur. Sciendum est etiam in dictionibus grecis licere uti genitiuo/ uel suo uel latino quoad metri commoditas exposcit. Virg. in. uj. eneidos. In foribus letum Androgeum/pro Androgei. Transmutari etiam a poetis solent dictiones in uerbum. Virgilius. Maria omnia circum.

¶ Fit insup nonnunq̃ ad orõnẽ impuaeua dictionis adiectio/p frequẽtib⁹ cõiūctionib⁹ cõpacta/qᵭ greci polysyndetõ appellãt. Virgi. Athamasq̃ Thoasq̃ Pelidesq̃ Neoptolemusq̃ p̃musq̃ Machaon. Idẽ alibi. Ore locuta est. qᵭ p pleonasmũ. i. accumulationẽ dr̃. Detrahitur similiter aliqᵭ orõni qᵭ ecthlipsis vni⁹ verbi defect⁹. Virg. Mene īceptõ me ne incepto desistere victã. in p̃ma oratione deest dixit / i scdã aũt deest. Aliqñde trahitur dictio p aposiopesin/sicut(vt Cicero/p reticẽtiam. Idẽ alibi. Quos ego? sed p̃stat intelligit punirã. Subtrahūtur aliqñ cõiūctiones p dyalitõ. Idẽ. Ite ferte citi date flammã impellite remos. Trãsponit aliqñ oratio p hysterõ proterõ/qñ retrouerso ordine p̃fertur. Terẽti. Symbolũ dedit cenauit. Trãsponit etiã oratio cũ casibus diuersis rex sificat/vt trade rati ventos vbi intelligitur. Trade ratos ventis.

¶ De cõmutatione vocabulorũ per omnes partes orationis.

Animaduertũtur p̃terea poete vocabulis abuti/p aliud p oẽs partes orõnis vocabulũ p alio ponere. In noĩe q̃dẽ. vt Iuuenalis. Bacchanalia viuũt. i. bacchanaliter/hoc est furiose p crapulose. Virg. in geor. Armẽtaq̃ pasces. sole recẽs orto/hoc est recenter. Idẽ in geor. vox approxima tenax. i. approxime. In istis vibus nomẽ p aduerbio ponitur. Ponitur etiã p̃prĩũ p appellatiuo. Virg. Hauriat hunc oculis ignẽ crudelis ab alto dardanus. i. dardani⁹. de Enea enĩ loqtur q̃ a Dardano rege troiano venit. Loco etiã gñis species ponit. Virg. in geor. de equab⁹ amore feruẽtib⁹. Illas ducit amor trãs gargara trãsq̃ sonãtẽ Ascaniũ. vbi gargara p q̃busdã mõtib⁹ posuit/p Ascaniũ p q̃busdã fluminib⁹. Inuẽtor etiã pro re inuẽta ponitur. Virg. Cereremq̃ canistris expediunt. Cererẽ q̃ est dea frugũ p pane posuit. Itẽ equitẽ pro equo. Idem i geor. Frena pelethronij lapithe gyrosq̃ dedere. Impositi dorso atq̃ equitẽ docuere sub armis. Insultare solo. Equitem. i. equũ. Nũerus certus p incerto ponitur. Idẽ. O terq̃ quaterq̃ beati. Nũerus singularis p plurali. Idẽ. Pars in frusta secãt. Casus pro casu. Virg. Currumq̃ volãs dat lora secũdo. Curru p curruũ. Fit etiã alteratio i verbis. Virg. hũc ego si potui tantũ sperare dolorẽ. sperare p timere posuit. Modus etiã p modo ponit/vt itis paratis p̃sumũ arma viri. i. ite p parate. Significatio p signĩcione. Virg. Priora aduerti p aduertitur. Idẽ in geor. Lõgiq̃ vrgẽt ad littora fluctus. p vrgẽtur. Itẽ vna p̃po p alia ponitur. Terẽ. Ecqͦ nos amas de fidicina hac. i. propter hãc fidicinã. hec p multa alia vsurpãt poete.

¶ De omni gñe metrorũ quo vsus est Horati⁹ apud latinos inter poetas lyricos facile princeps.

¶ Metrorũ vndeuiginti generib⁹ vsus est Horatius li. carminũ q̃ ode scribiẽtur de quibus omnibus inferius dicemus.

¶ Carmen asclepiadæũ choriambicum.

¶ Primũ genus est carmẽ monocolon chorĩãbicũ asclepiadeũ tetrametrũ acatalecticon/p dr̃ monocolõ. i. vniforme/qr nulli est cõiũctũ. dr̃ etiã asclepiadeũ ab inuẽtore Asclepiade poeta lyrico. Et choriambicũ a pede chorĩãbo p̃dominãte p tetrametrũ/q̃ quattuor pedes cõtinet. Et catalecticon/q̃ p̃fecto fine clauditur cõficitur aũt ex spõdeo. duob⁹ chorĩãbis/p pyrrhichio. p sic scãditur. Mece/nas ata/uis/edite re/gibus. Et secũdũ Diomedẽ sic cõstituitur. Spõdeo. dactylo. cesura. p duobus dactylis. sic scãditur. Mece/nas ata/uis. edite/regibus. hoc metro tres odas scripsit.

Mecœnas atauis edite regibus.
Exegi monumẽtũ ęre perennius.
Donarem pateras grataq̃ commodus.

¶ Hoc metro scripsit Prudentius illũ hymnũ de accensione ignis.

Inuentor rutili dux bone luminis.

¶ Secūdū est dicolon tetrastrophon/cōstans ex sapphico & adonico.

¶ Dactylum sapphicū pētametrū hendecasyllabum.

¶ Dactylicū adonicum dimetrum.

¶ Sapphicū pētametrū hēdecasyllabū cōstituitur ex trocheo. spōdeo. dactylo. & duobus trocheis. & sic scāditur. Iā sa. tis ter. ris niuis. atq dire.. Huic siuūctū est adonicū. cōstans ex dactylo & spō deo vel trocheo. & sic scāditur. Terruit/vrbem. Hoc metro tres & viginti odas scripsit.

Iam satisterris niuisatq diræ.
Mercuri facundç nepos Atlantis.
Quem virum aut heros lyra vel acritq.
Vile potabis modicis sabinum.
Integer vitæ sceler.sq purus.
Parcius iunctas quatiūt fenestras.
O Venus regina Gnidi Paphiq.
Poscimus si quid vacui sub vmbra.
Persicos odi puer apparatus.
Nullus argento color est auaris.
Ne sit ancillæ tibi amor pudori.
Septimi Gades aditure mecum.
Vlla si iuris tibi peierati.
Rectius viues Licini neq altum.
Ocyum diuos roga in patenti.
Martiis cælebs quid agam calendis.
Mercurii nam te docilis magistro.
Herculis ritu modo dictus o plçbs.
Faune nympharū fugientum amator.
Non vides quanto moueas periclo.
Montium custos nemorūq virgo.
Impios spartæ retinentis omen.
Pyndarum quisquis studet emulari.
Diue quem proles niobça magne.
Est mihi nouum superantis annum
Phœbe syluarūq potens Diana.

¶ Hoc metro etiam scripti sunt hymni quos frequentat ecclesia.

Nocte surgentes vigilemus omnes
Ecce iam noctis tenuatur vmbra
Quod chorus vatum venerandus olim.
Vt queant laxis resonare fibris.
O fator rerum reparator æui.
Antra deserti teneris sub annis.
Christe sanctorum decus angelorum.
Virginis proles opifexque matris.
Iste confessor domini sacratus.

¶ Illud notandum quod in secundo huius hymni versu dicendum est hoc die et non hodie/quia primum pedem oportet esse trocheum. vt oẽs he predicte ode manifestant. O pater sancte mitis atque pie.

¶ Ille hymnus pedes non seruat/qui hunc hymnum scripsit syllabas tantũ seruare/pedes vero minime curauit.

¶ Tertiũ est dicolon distrophon/cõstãs choriambico glyconico et asclepiadeo sic.

¶ Gliconicum choriambicum.

¶ Glyconicũ choriambicũ trimetrũ cõstat spõdeo/choriambo/et pyrrhichio sic scanditur. Sic te/diua po/tens/cypri. Vel secũdũ alios cõstat ex spõdeo et duobus dactylis sic scanditur. Sic te/diua po/tens cypri. Huic coniungitur asclepiadeum choriabicum et dicitur dicolon distrophon. scripsit hoc metro odas duodecim.

Sic te diua potens Cypri.
Cum tu Lydia Telephi.
Mater sæua cupidinum.
Et thure & fidibus iuuat.
Donec gratus eram tibi.
Vxor pauperis Ibici.
Quantum distet ab Inacho.
Intactis opulentior.
Festo quid potius die.
Quo me Bacche rapis tui.
Intermissa Venus diu.
Quem tu Melpone semel.

¶ Quartum est dicolon distrophon constans dactylico archilochio tetrametro et decasyllabo archilochio.

¶ Dactylicum archilochium tetrametrum.

¶ Hendecasyllabum archilochium.

¶ Dactylicū archilochiū cōstituit ex quattuor pedibus versiculis [illegible] quartus semper dactylicus per orationis finientis more bucolici et ex tribus ultimis trochaicis et sic scāditur. Soluitur/acris hy/ems gra/ta veris/ & fa/uoni. Huic cōnectitur hēdecasyllabō archilochiū cōstans duobus iambis/ penthemimeri/ et tribus trocheis et sepius primo loco pro iambo ponitur spondeus et sic scanditur. Trahunt/que sic/cas/machi/ne ca/rinas. Scripsit hoc metro hanc oden solam.

Soluitur acris hyems grata vice veris & fauoni.

¶ Quintum est tricolon tetrastrophon/cōstās ex primis duobus versibus chorijābicis asclepiadeis/de quo metro supius est dictū. Tertius vsus est pherecratius trimeter heroicus/qui cōficitur ex spōdeo. dactylo. et spōdeo. sic scāditur. Grato/Pyr rha sub/antro. Quartus versus est glyconicus. de quo supius diximus. Hoc metro septem odas scripsit.

Quis multa gracialis te puer in rosa.
O nauis referent in mare te noui.
Dianam teneræ dicite virgines.
Vites humileo me similis Chloe.
O fons blandusiæ splendidior vitro
Audiuere lite dii mea vita dii.
Quis fles asteriæ quas tibi candidi.

Sextū ē dicolon distrophō. Tres eni pmi versus sūt asclepiadei chorijābici siue dactylici. Quartus glyconicus. de quibus supius est dictū. Scribit hoc metro odas nouē.

Scriberis vario fortis & hostium.
Pastor cum traheret per freta manibus.
Quis desiderio sit pudor aut modus.
Albine doleas plus nimio miror.
Nolis longa feræ bella minantiæ.
Extremum Tanaim si biberes lyce.
Inclusam Danaen turris & cura.
Diuis arte bonis optime Romule.
Iam veris comites quæ mare temperent.

¶ His duobus metris. videlicet asclepiadeo chorijambico et glyconico scripsit diuus Ambrosius de sanctis martyribus illū hymnū.

Sanctorum meritis inclyta gaudia.

¶ Est etiam alius hymnus de eucharistia.

Sacris solemniis iuncta sint gaudia.

¶ Qui tamē hūc scripsit/pedū mēsurā et metrorum naturā nō curās/syllabarū tm̄ numerū seruauit. ¶ Est etiam alius hymnus de assūptione diue virginis Marie.

O quam glorifica luce coruscas.

¶ Videtur hic hymnus asclepiadeo carmine cōtextus/sed cōtra illius metri naturam in postremo pede ponitur spōdeus vel trocheus pro dactylo/qui hūc scripsit/nullū ducem secutus vsus est monocolō tetrastrophō. hoc est quattuor versibus eiusdē metri/inde post quartū replicatio instaurata.

¶ Dactylicũ phaliscum tetrametrũ.

¶ Septimũ est dicolon distrophon. Primus enĩ versus est heroic⁹ archilochi⁹ de quo superius est dictũ. Secũdus phaliscus dactylicus tetrameter acatalectic⁹/cõstãs ex quattuor pedib⁹ heroicis vel dactylicis vel spondaicis/vltim⁹ tamẽ semp spondeus erit. Tertius sepius dactylus. sic scanditur.

Lauda,bunt ali,i cla, rhodon,aut Mithy,lenem
Aut ephe,sum bima,trisve co,rinthi.

¶ Scribit hoc metro quattuor odas.

Laudabũt alii clarã Rhodon aut Mithylenem.
Albus vt obscuro detergit nubila cælo.
Te matris & terræ numeroq; carentis arenæ.
Quid tibi vis mulier nigris dignissima barrhis.

¶ Choriambicũ aristophanũ monometrũ.

¶ Choriambicũ alcaicũ trimetrũ.

¶ Octauum est dicolon distrophon. Primus versus est choriãbicus aristophanius cõstans choriambo & amphibracho/siue bacchio/& sic scanditur. Lydia/dic p ões. Sequẽs est choriãbic⁹ alcaicus trimetru/cõstans epitrito secũdo/duob⁹ choriãbis & amphibracho siue bacchio. & sic scanditur. Te deos o/ro sybarim/cur pperas/amando. hoc metro hanc oden solam scribit.

Lydia dic per omnes.
Te deos oro sybarim cur pperas amando

¶ Dactylicũ alcaicũ trimetrũ.

¶ Iambicũ archhilochiũ trimetrũ hypercatalecticon.

¶ Dactylicũ pindaricũ tetrametrũ.

¶ Nonũ est tricolon tetrastrophon. Primi duo versus sũt dactylici alcaici trimetri catalectici. cõstat enĩ duobus iãbis/vel spondeo & iãbo cesura/& duob⁹ dactylis. Tertius est archilochius dimeter hypercatalectic⁹ cõstãs ex primo pede iambo vel spondeo/secũdo iambo/tertio spondeo/quarto iambo vel pyrrhicio/deinde syllaba abũdans. Quartus est pindaricus dactylicus tetrameter/cõstans duobus dactylis & duobus spõdeis. & sic scãditur.

Vides,vt al,ta:stet niue,candidũ.
Sora,cte nec,iam sustine,ant onus.
Syluæ,labo,rantes.gelu que.
Flumina,constite,rint a,cuto.

¶ Scribit hoc metro triginta nouem odas.

Vides,vt al,ta:stet niue,candidũ.
O matre pulcra filiæ pulcrior.
Velox amenum sepæ lucratilem.
Musis amicus tristiciam & metus.
Natis in vsum læticiç styphis.

Icti beatis non arabum inuides.
Quid dedicatum poscit Apollinem
Parcus deorum cultor & infrequens.
O diua gratum quæ regis antium.
Nunc est bibendum nunc pede liberto.
Motum ex metello consule cinicum.
Aequam memento rebus in arduis.
Nudum subacta ferre iugum valet.
O sæpe mecum tempus in vltimum.
Non semper imbres nubibus hispidos.
Quid bellicosos cancabar & scythes.
Ille & ne fasto te posuit die.
Heu heu fugaces posthume posthume.
Iam pauca aratro iugera regiæ.
Cur me quærelis examinas tuis.
Bacchum in remotis carmina rupibus.
Non vsitata nec tenui ferar.
Odi prophanum vulgus & arceo.
Angustam amice pauperiem pati.
Descende cœlo & dic age tibia.
Iustum & tenacem propositi virum.
Cœlo tonantem credimus Iouem.
Delicto maiorum immeritos lues.
Eli vetusto nobilis ab lamo.
O nata mecum consule Manlio.
Cœlo supinas si tuleris manus.
Vix est puellis nuper idoneus.
Thyrrhena regum progenies.
Qualem ministrum fulminis alitem.
Ne forte credas interituraq;.
Quæ cura patrum quæ ve quiritum.
Phœbus volantem prælia me loqui.

¶Alcaicum choriambicū pentametrū.

¶Decimū est monocolon choriābicū alcaicū pentametrū/cōstās ex spōdeo tribꝰ choriābis & pyrrhicio. Hoc metro tres odas scripsit. sic scāditur.

Tu ne, quæsieris, scire nefas, quē mihi, quē tibi.
Nullam, Varre sacra, vitæ prius, seueris ar, borem.
O cru, delis ad huc, & veneris, muneribus, potens.

¶Iambicū trimetrum archilochium.

¶Iambicū trimetrū hipponactiū catalecticō.

Vndecimū est dicolō distrophō. Primꝰ versꝰ ē iābicꝰ archilochiꝰ dimeter acatalecticꝰ/cōstat eni āphimacro/& duobꝰ iābis/siue alterutro spōdeo. Sequēs versus est iābicꝰ trimeter hipponactius catalecticꝰ. Cōstat aūt quinqꝫ iābis & sillaba superante. hoc metro solā vnā oden scripsit q̄ sic scanditur.

Non ebur, neqꝫ au, reum.
Mea, reui, det in, domo, lacu, nar.

¶Sapphicū alcaicū trimetrū ionicū.

Duodecimū est monocolō carmē ionicū sapphicū a minori trimetrū acatalecticū cōstās tribꝰ ionicis a minori. hoc metro solā vnā oden scripsit. q̄ sic scanditur.

Miseratum est, ne amori, dare ludum.

¶Dactylicū archilochiū dimetrū.

Tertiūdecimū est dicolō distrophō. Primus versꝰ ē heroicꝰ hexameter de quo supra diximꝰ. Scd̄s est dactylicꝰ archilochiꝰ dimeter catalecticꝰ. constās duobus dactylis & syllaba supāte. hoc metro scripsit solā vnā oden. q̄ sic scanditur.

Diffu, gere ni, ues rede, unt iam, gramina, campis.
Arbori, busqꝫ co, mę.

¶Iābicū hipponactiū trimetrū acatalecticō.

¶Iābicū archilochiū dimetrū acatalecticō.

Quartūdecimū est dicolō distrophō. Primꝰ versꝰ est iābicꝰ hipponactiꝰ trimeter acatalecticꝰ p̄cipue ornatꝰ est q̄ sex iābis cōstat. sic scāditur. Bea/tus il/le q̄/procul/negotijs. admittit tū quinqꝫ spōdeū i locis imparibꝰ. vt i illo. lupis & a/gnis quā/to sor/tito ob/tigit. Sequēs est iābicꝰ archilochiꝰ dimeter acatalecticꝰ constās quattuor iābis & ille apprime venustus/qualis est sequēs. Magis/ve rhō/bꝰ aut/stari. Recepit tamē in locis imparibus spondeū. vt in illo. Malae/salu/bres cor/pori His duobus iābicis scripsit odas decem.

Ibis liburnis inter alta nauium.
Beatus ille qui procul negotiis
Parētes olim si quis impia manu.
Lupis & agnis quanto sortito obtigit.
Aa o deorum quicquid in cœlo regit.
Quid immerentes hospites vexas canis.

Quoquo cœlesti ruitis aut cur dexteris.
Rogare longam puditam te sæculo.
Quando repostũ cecubũ ad festas dapes.
Mala soluta nauis exit alite.

¶ Iãbici metri duo sũt gña alterũ de quo diximꝰ supra quo vsi sunt recentiores/ alterũ apud vetustissimos comicos tragicos in vsu fuit/ qđ testatur Horati. Hũc flocci sumopere pedẽ grãdesq; coturni/ ãnuisq; hoc carmine scribere cepit Archilochꝰ de quo idẽ. Archilochũ proprio rabies armauit iãbo. Huic Archilocho Licãbes ciuis lacedemoniꝰ Neobolen filiã despõsauit. qua postea negata/ indignatꝰ Archilochꝰ i patrẽ ꝛ filiã iãbicis carminibꝰ ita mordaciter inuectꝰ ẽ/ vt p̄ ẽ impatiẽs cõtumeliarũ/ morte iambos illius vitare studuit. Nã ad laqueũ confugit seipm suspendit. Vñ Ouidi. in ibin. Tincta licãbeo sanguine tela ferã. Erat aũt Archilochꝰ poeta pariꝰ. Iambicũ carmẽ est maledicũ/ a iãbizin qđ est male dicere. vt scribit Diomedes. Alij a rapto grece qđ est nocco. alij a iãbizo qđ apđ ãtiquos dicebatur contumeliosa vitupero violo. In iãbographꝰ qđ iãbicis carminibꝰ scribit apđ grecos p̄cipue huiꝰ caris scriptores fuerũt Archilochꝰ ꝛ hipponax/ apđ romanos aũt Lucilius ꝛ Catullꝰ. Scribit Priscianꝰ veteres comicos ac tragicos latinos in iãbico oibus in locis indifferẽter posuisse qnq; pedes/ videlicet iãbũ/ tribrachũ/ anapestũ/ dactylũ/ ꝛ spõdeũ/ sed vltimo loco iãbũ vel pyrrichiũ solũ de quo latius paulo inferius dicemus.

¶ Iambico archilochio dimetro (de quo superius diximꝰ) scribuntur etiam (quos scrã canit ecclesia) sexagita decẽ hymni. In locis imparibꝰ immiscetur q̄nq; pyrrichiꝰ ꝛ trocheus cõtra illiꝰ metri legẽ. Et sũt monocoli tetrastrophi/ q; post q̄rtũ quẽq; versũ fit replicatio eiusdẽ metri/ ꝛ sũt isti q̄ scãdũtur sic.

O lux, bea, ta, tri, nitas.
Adesto sancta trinitas.
Magnę deus potentiæ.
Telluris ingens conditor.
Cœli deus sanctissime.
Lucis creator optime.
Rector potens verax deus.
Audi benigne conditor.
Christe redẽptor oĩm.
A patre vnigenitus.
Saluator mundi domine.
Splendor paternæ gloriæ.
Primo dierum omnium.
Ecce tempus idoneũ.
Veni redemptor gentiũ.
Vox clara ecce intocat.

Conditor alme syderum.
Aeterne rerum conditor.
Summæ deus clementię.
Tu trinitatis vnitas.
Deus creator omnium.
O satis rerum conditor.
Rerum deus tenax vigor.
Summe largitor premii.
Consors paterni luminis
A solis ortus cardine.
Te lucis ante terminũ.
Plasmator hominis deus.
Rerum creator optime
Tu christe nostrũ gaudiũ.
Verbũ supnũ p̄diẽs a patre
Vexilla regis prodeũt.

Iesu, quadra. genā, riæ.
Iesu nostra redemptio.
Iesu saluator sæculi.
Iesu corona virginum.
Veni creator spiritus.]
Quē terra pōthus ęthera.
Christe qui lux es & dies.
Ad cœnam agni prouidi.
Sermone blādo angelis.
Somno refectis artubus.
Clarum decus ieiunii.
Exultet cœlum laudibus.
Iesu dulcis memoria.
Exultet cor præcordiis.
Nox & tenebræ & nebula.
Aeterna cœli gloria.
Tu Christe nostrū gaudiū.
Rex gloriose martyrū.
O nata lux de lumine.

Iesu saluator sæculi.
Iā Christus astra ascēderat.
Iesu redemptor omniū.
Nūc sancte nobis spiritus.
O gloriosa fœmina
Aeterne rex altissime.
Ex more docti mystico.
Aurora lucis rutilat.
Iam lucis orto sydere.
Ales diei nuncius.
Impleta gaudent viscera.
Verbū supernū prodiens.
Iesu amator clęmentiæ.
In Annæ puerperio.
Lux ecce surgit aurea
Chorus nouæ Hierusalē.
Deus tuorum militū.
Hostis Herodes impie.
Cœlestis formā glorie.

¶ Sūt etiā alij hymni q iābico hipponactio trimetro acatalectico monocolo decurrere videtur/sed cōtra illi9 metri naturā recipiūt locis imparib9 aliqñ trocheū i paritb9 aūt spōdeū vel pyrrhiciū/aliqñ trocheū/sed q hos scripserūt syllabarū nūero seruato pedū legē non curabāt. sic scādūtur. Annu/e chri/ste/seculo/rū do/mine. Ante a lu/ce et/deco/re ro/sco.

¶ Trochaicū dimetrū alcinauęū acatalecticon.

¶ Alij preterea sūt hymni q trochaico dimetro alcinaueo acatalectico incedere videtur. Sed q eos edidit hui9 metri naturā neutiq̄ obseruauit/immiscet eni in oib9 locis tā spōdeū & iābū q̄ pyrrhiciū & synalephā & ecthlipsim nō admittit. Trochaicū alcinaueū dimetrū acatalecticū cōstat ex q̄tuor trocheis/& sic scādi. Quos vi/des sic/dere/celso. hoc metro videntur hymni conscripti de beata Anna.
In An/ne pu/erpe/rio. Felix/Anna/pre a/liis.

Trochaicū dimetrū catalecticon. euripideū.

¶ Trochaicū dimetrū catalecticon euripideū cōstat ex tribus trocheis & semipede/hoc est syllaba superāte. Trochaico alcinaueo (de quo diximus) & hoc trochaico euripideo hymni sequētes videtur icedere/sed q eos scripserūt (vt i aliis hymnis nō pedū mensurā/sed syllabarū nūerū (vt sepi9 diximus) obseruāt. Cōfundūt eni alios pedes indifferēter nūc iābū nūc spōdeū/nūc pyrrhiciū. sic scādūtur.
Pange/lingua/glori/osi Preli/um cer/tami/nis.

¶ Et dicũt dicoli distrophi versꝰ q̄ post secundũ quẽq; versũ fit replicatio. Primus versus acatalecticus q̄ perfecto fine clauditur. Secũdũ ē catalecticꝰ cui i sẽno deest syllaba q̄ perficeret carmen. hoc modo incedũt sequẽtes.

Pange lingua gloriosi.
Corporis mysterium
O maria noli flere.
Collaudemus Magdale.
Estimauit hortulanum
Vrbs beata Hierusalem.
Tibi Christe splendor patris.
Sancte dei preciose.
Christi miles gloriosus.
Festum matris gloriosi.
Mundi salus affutura
Lustra sex qui iam peracta
Crux fidelis inter omnes.

¶ Iambicũ dimetrũ anacreontiũ catalectiton.

Iambicũ dimetrũ catalecticon anacreontiũ/cõstat ex tribꝰ iãbis & syllaba/sic scãditur. Preceps/amo/re/le/ro. hoc metro & trochaico dimetro alcmanio acatalectico icedere videtur illeh ymnꝰ. Cultor dei memẽto. & ē. dicolos tetrastrophos/p̄mi duo versꝰ sũt anacreõtij iãbici/& duo posteriores trochaici alcmanei. sed in secũda replicatione solo iãbico anacreõtio p̄ q̃ttuor versꝰ vtitur. In replicationibꝰ sequẽtibꝰ (nullo ordine seruato) hec metra inuicẽ cõfundit. hoc modo scãditur.

Cultor/dei/memen/to.
Rorem/subijsse/sanctum.
Te fon/tis et laua/cri.
Te cris/mate/inno/uatum.

Trochaicum dimetrũ Ithiphalicũ brachicatalecticõ.

Trochaicũ dimetrũ ithiphalicũ brachicatalecticõ/est illud q̄d cõstat ex tribꝰ trocheis/vt. Bacche/iunge/tigres. hoc metro hymni sequẽtes sũt scripti/q̄ sic scãdũtur Aue/maris/stella. Aue/mater/Anna.

¶ Et sũt monocoli tetrastrophi/q̄ post quartũ quẽq; versũ fit replicatio/hec de hymnis collegimus. ¶ De odis quas sequẽtias appellãt/q̄m pauce ac potiꝰ nulle debitã metri mensurã cõplectũtur/de ijs aliquid precipere omittimus.

Iambicum sapphicũ acatalecticon.

¶ Quintũ decimũ est dicolon distrophon. Primꝰ versꝰ est hipponactiꝰ trimeter acatalecticꝰ de quo paulo ante diximꝰ. hoc mõ. pecti/nihil me si/cut an/tea/iuuat Scđs est sapphicꝰ iambicꝰ dimeter acatalecticꝰ/cõstãs heroica pẽtemimeri. & q̃ttuor iãbis hoc modo. Scribere versicu/los amo/re per/cussum/graui. hoc metro hãc oden dũtaxat scripsit. Pecti nihil me sicut antea iuuat.

¶ Iambicum archilochium heroicum.

¶ Sextũ decimũ est dicolõ distrophõ. p̄mꝰ versꝰ ē heroicꝰ hoc mõ. horrida/tẽpestas ce/lũ cõ/traxit/& ignes. Sequẽs est archilochiꝰ iãbicꝰ heroicus cõstãs dimetro iãbo/duobꝰ dactylis/cũ syllaba superãte/vt pẽtemimeri heroica. hoc mõ scãditur. Niues/q̄ de/ducũt/iouẽ/nũc mare/nũc sylue. Vbi diligẽter attẽdas vltimũ dactylũ/nũc sylue/apprime licẽter esse positũ. Nã sylue trisyllabũ fecit Ho. Qđ Priscianus. et post eũ Tortelliꝰ affirmat. scripsit hoc metro vnã oden.

¶ horrida tempestas celum contraxit et imbres.

¶ Septimũdecimũ est dicolõ distrophon. p̄mus versꝰ est heroicꝰ hoc mõ. Mollis in/ertia/cur tã/tã dif/fuderit/imis Scđs iãbicꝰ archilochiꝰ dimeter acatalecticus de quo supra dictũ est. hoc modo scanditur. Obli/uio/nem sen/sibꝰ. Scripsit hoc metro duas odas.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.
Nox erat & celo fulgebat luna sereno.

¶ Duodeuigesimũ est dicolon distrophon. p̄mꝰ versus heroicꝰ hoc modo. Altera iam/teri/tur bel/lis ci/uilibus/etas. Alter iãbicꝰ hipponactius trimeter acatalecticus de quo supra dictũ est. hoc mõ scãditur. Suis/et ip/sa ro/ma vi/ribꝰ ruit. scripsit hoc metro vnã dũtaxat oden.

Altera iam teritur bellis ciuilibus etas.

¶ Vndeuigesimũ est monocolon cõstans iambico hipponactio trimetro acatalectico de quo diximus. hoc modo scãditur. Iã ief/fica/ci do/manus/scientie. hoc

metro hanc solam oden scripsit.
Iamiam efficaci domantis scientie.
¶Habes iam candide lector/ de oi gñe metrorum quo vsus est Horatius Flaccus.
¶De comedia & tragedia.
Comedia (inquit Diomedes) est priuate ciuilisqꝫ fortune sine periculo vite cōphensio/ dicta apo ten comē. Come eni grece appellantur pagi. i. conenticula rusticorum ita iuuētus (vt ait Varro) attica circa vicos ire solita ē. & questus sui causa hoc genus carminis pnūciabat. Nā postq Athenas ex agris cōmigratū est/ & hi ludi instituti sūt sicut Rome cōpitalicij ad canēdū pdibāt/ & ab vrbana come/ & oda comedia dicta est. ¶De poetis comicis.
¶Poete primi comici fuerunt. Susarion. Rullus. & Magnes/ hi veteris disciplina ioculatoria q̄dā minus scite & venuste pnūciabāt. Scda etate fuerūt Aristophanes. eupolis. & cratinus. q & principū vitia sectati acerbissimas comedias cōposuerūt tertia etas menādri peryath e & philomonis. q oēm acerbitatē comedie mitigarūt atqꝫ multiplicia argumēta grecis erroribus secuti sunt. Ab his romani fabulas trāstulerūt. Et cōstat apd illos primo latino sermone comediā Liuiū ādronicū scripsisse huic Plautū & Terētiū subsecutos. Tragedia (vt idē ait) ē heroice fortune i aduersis cōphensio. Tragedia (vt q̄dā volūt) dr̄ a tragos q ē hircus/ & ode. i. cantu/ qm̄ olim authoribus tragicis/ tragos. i. hircus premiū cātus pponebatur q liberalibus die festo libero patri ob hoc ipsū immolabatur/ qr (vt ait Varro) hirci depascūt vites. vñ Horatius i arte poetica. Carmine tragico vilē certauit ob hircū. Mox etiā agrestes nudauit. Alij putāt a fece quā grecorum q̄dā trigō appellāt tragediā noīatā p mutationē lfarū i/ videlz in a/ qm̄ olim nōdū psonis a Thespide aut Thespi repertis/ tales fabulas peruncti ora fecibus agitabāt/ vt rursū Horatius testatur. Ignotū tragice genus inuenisse camene. dr & plaustris vexisse poemata Thespis. Que canerēt agerētqꝫ peruncti fecibus ora.
¶De comedie & tragedie differētia.
¶Comedia & tragedia differūt/ qm̄ i tragedia introducūtur duces heroes reges i comedia hūiles atqꝫ priuate psone. in illa luctus/ exilia/ cedes. i hoc amores virginū raptus. Deinde q illa frequēter & pene semp dātur rebus letis exitus tristes et liberorum fortunatūqꝫ priorum i peius adnuntio/ tristicia nāqꝫ tragedie ppriū est. Iā euripedes petēte archilao rege vt de se tragediā scriberet Abnuit & precatus ē ne accideret archilao aliqd tragedie. ppriū ostēdēs nihil aliud eē tragediā q miserarū cōprehēsionē. ¶De metris quibus comici & tragici scripserūt.
Metro iābico scripserūt tam comici q tragici vt testatur Priscia. i opere suo de comicis versibus. Cū nō solū Terēti. sed Plautus etiam Ennius Actiusqꝫ & Nonius Pacuuius Turpiliusqꝫ & oēs tam tragedie q comedie latine veteresqꝫ scriptores eodē metri mō iambici sūt vsi/ vt i oibus locis indifferēter ponerēt quqꝫ pedes. s. iambū/ anapestū/ dactylū/ spōdeū/ absqꝫ postremo loco vl iambū vl pyrrhichiū oino posuisse inueniūtur. Miror quosqꝫ abnegare i Terentij comedijs metra. vel ea quasi arcana q̄dam/ & ab oibus doctis semota sibi solis eē cognita affirmare. Qd vt vl imperitie/ vl arrogantie vitiū effugiamus/ breuiter de supradictis metris authorū testimoniū & vetustissimorum asseramus. Sciēdū ē igitur q iābici versus vl mono metri sūt duobus pedibus siplicibus cōiūcti/ vel dimetri ex quattuor pedibus. vl trimetri ex sex/ vl tetrametri ex octo. Nam pētametri ex decē. vl hexametri ex duodeci rarissime inueniūtur Ergo trimetris & tetrametris frequētius vtūtur comici. Alijs vero raro/ & i medio dispersis pnūciationis rithmice causa/ & distinctionis. ideo aūt spōdeū vl dactylū i scdo loco vl quarto posuerūt/ qd inuenerūt etiam apud grecos vetustissimos (q̄uis tñ raro) fieri hoc idē. q q rarissime necessitate carminis vim cōsonātis amittit apud comicos/ hec aūt frequētia dactyli spōdei facit vt pene dissoluta p pedestri simulia esse videantur psonarū sermocinatio. hec Priscianus.
¶Iambici metri (vt inquit Sipontinus) duo sūt gña. alterū apud vetustissimos comicos tragicosqꝫ in vsu fuit. Qd testat Horatius. Hūc socci sumere pedē grādesqꝫ cothurni. Primusqꝫ hoc carmine scribere cepit Archilochus. de quo idē. Archilochū pprio rabies armauit iambo. altero aūt minores vsi sūt.
¶Versus iābicū comicū ac tragicū dr/ hoc aūt pprie purū trimetrum appellatur

suscipit ꝙ tres pedes iãbicos mutatos/iãbũ/pyrrhichiũ/& spõdeũ. nec aliis raro apud veteres i usu fuit atqꝫ vetus iãbicũ in sedibus imparibus/hoc est prima/tertia & quinta. v. pedes scripsit. dactylũ spondeũ chorẽũ siue trocheũ anapestum et a quo nõiatur iãbũ. i sedib9 parib9/hoc ẽ secũda & quarta anapestũ & chorẽũ & iãbũ. sexta sedes & si varie usurpetur/ppue tñ iãbũ & pyrrhichiũ recipit. Nouũ aũt in pmo tertio quĩto pede iãbũ aut spõdeũ recipit. in scdo quarto iambũ. in sexto iambũ vel pyrrhichiũ. Illud diligenter animaduertẽdũ ẽ metrũ ab eo pede ex quo precipue cõstat vocari/neqꝫ tñ eo solo pfici/sed alios pedes suscipere. Optimũ tñ esse iãbũ qd vno pedũ gñe hoc est iambo a quo nominatur cõstat.

¶ De scansione metrorũ comicorũ.

¶ Cũ comici & tragici nũc monometro iambico/nũc dimetro/nũc trimetro aut tetrametro vtuntur restat vt de eorũ scãsione aliqd dicamus. Et primo de trimetro iambico hipponactio/quo primũ vsus est Teren. comicus in prologo andrie sic.

¶ De trimetro iambico hipponactio.

¶ Poe. iambus. ta. cũ. iamb9. primani. dactylus. mad scri. spõdeus. bendap. spondeus. pulit. pyrrhichi9. in hoc iãbico trimetro multe fiunt elisiones p synalephã & ecthlipsim sicut & alibi quare in comicis scandẽdis oportet hoc precipue annotare diligens lector.

¶ De iãbo trimetro hipponactio & dimetro archilochio.

¶ Nos i/spõde9. stec in/iãb9. trasser/spõde9. rabi/iãb9. reso/ pyrrichi9. sta/iãb9 Ades/iambus. dum pau/spondeus. cis te/spondeus. volo/iambus vel pyrrhicius

¶ De monometro iambico.

¶ Immo. trocheus/liud. iambus. Hoc aduertendũ est ꝙ comici trocheũ loco iãbi sepius admittũt/vt diximus.

¶ De tetrametro.

Quid est/iambus qd ti/choreus. bi me/pyrrhicius. arg &/spõdeus. fice/pyrrhici9 rhoc pol/ spondeus. sit am/iambus. plius/pyrrhici9.

¶ Illud annotandũ comicos nõ idẽ metrũ semꝑ seruare/sed nũc monometrum aut dimetrũ/nũc vero trimetrũ aut tetrametrũ secũdũ varios sermonis affectus

¶ Exucussum Londinis
in officina Petri
Treueris.

P T
PETRVS TREVERIS

THE END

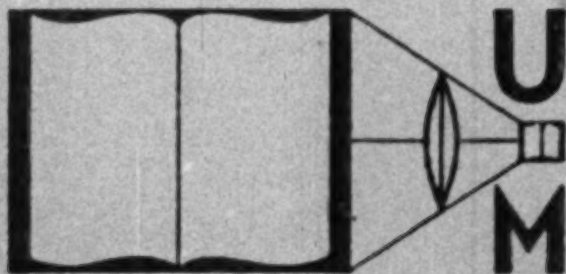
TITLE R. Whitinto
Secunda

AUTHOR Whittinton

LIBRARY Bodlei
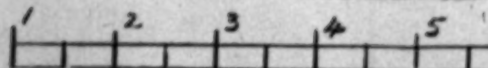
LIBRARY REF. NO. Maso

ORDER NO 10319

UNIVERS

ANN ARBO

D OF

toni L. (Anr. ed.)

a grammatice-

on. R. DATE. 1530?

eian

son. H. 34.

S.T.C. 25522

